

Waterspiegel

Opinieblad van de Vereniging van waterbedrijven in Nederland (Vewin)

Minister Van Nieuwenhuizen bezoekt drinkwatersector

Drinkwaterrichtlijn
Europese Commissie komt met voorstel

Moties ChristenUnie en D66
Samenhangende aanpak medicijnresten

 Vewin

21ste jaargang, nummer 1
april 2018

Colofon

Waterspiegel is een periodieke uitgave van Vewin, de Vereniging van waterbedrijven in Nederland. Waterspiegel brengt nieuws, achtergronden en opinies uit de wereld van (drink)water en aanverwante sectoren.

WWW.VEWIN.NL

UITGEVER

Philip Reedijk, Maas Communicatie
Maaskade 38, 3071 NB Rotterdam,
010 – 404 80 41,
www.maascommunicatie.nl

HOOFDREDACTEUR

Arjen Frentz, frentz@vewin.nl

REDACTIE

Arjen Frentz, Hans de Groene,
Amarins Komduur,
Patricia van der Linden,
Philip Reedijk
redactiewaterspiegel@vewin.nl

EINDREDACTIE

Philip Reedijk,
philip@maascommunicatie.nl

FOTOGRAFIE EN

ILLUSTRATIES

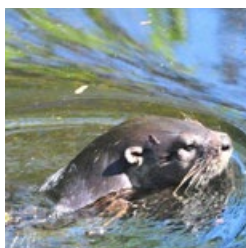
Van Beek Images, Maas
Communicatie/Tom Pilzecker,
Vewin, Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat, PWN,
©EU: Elyxandro Cegarra, WMD,
Aquamaterials, René den Engelsman,
RIVM

ABONNEMENTEN

Waterspiegel wordt gratis
toegezonden aan mensen die
beroepsmatig betrokken zijn bij
de watersector. Adreswijzigingen
kunnen worden gericht aan
Vewin, Postbus 90611, 2509 LP
Den Haag. Verzoeken om een
abonnement zijn ter beoordeling
van de hoofdredactie:
redactiewaterspiegel@vewin.nl.

Artikelen uit deze uitgave mogen
worden overgenomen na toestem-
ming van de uitgever. De gebruikte
foto's zijn bedoeld als illustratie en
hoeven niet de beschreven situatie
letterlijk weer te geven. De redactie
heeft zijn uiterste best gedaan om
alle copyright-houders van gebruikt
beeldmateriaal op te sporen. Indien
u meent dat u rechthebbende bent,
kunt u zich bij ons melden.

Waterspiegel wordt verzonden
in een seal van biofolie. Deze
mat-transparante folie is binnen
90 dagen volledig composteerbaar
en mag dus in de GFT-bak.
Biofolie is gemaakt van de
reststoffen van maasproducten en
aardappelzetmeel.

Inhoud

Column Rik Janssen	4
Minister Van Nieuwenhuizen bezoekt drinkwatersector	5
Bestuurlijke Conferentie Delta-aanpak	6
Voorstel herziening Drinkwaterrichtlijn stap in goede richting	8
Kort nieuws	11
Toekomstige watermanagers op bezoek bij RIWA-Maas	12
Waterbeeld	13
'Ons drinkwater is kostbaar én kwetsbaar'	14
Belastingdruk op drinkwater naar 28%	18
'Meer trots, meer delen, meer samen'	22
Bestuursovereenkomst Nitraat	24
Circulaire economie: AquaMinerals	28
Op stap door het lab	30
De zorgplicht drinkwater in de praktijk	32
Minister van IenW ontvangt Handboek Omgevingswet	35
Het Waterpaspoort van Jaco Geurts	38
Achterspiegel: Bestuursakkoord Waterkwaliteit	40

5

Aandacht voor bedreigingen bronnen

Minister Cora van Nieuwenhuizen van Infrastructuur en Waterstaat bracht op 12 februari een kennismakingsbezoek aan een productielocatie van drinkwaterbedrijf Dunea in het Gelderse Brakel. Bij de rondleiding kreeg zij uitleg over de inname van oppervlaktewater, de voorzuivering van het water en monitoring van de kwaliteit van het ingenomen Maaswater.

8

Commissie komt met voorstel herziening Drinkwaterrichtlijn

Op 1 februari presenteerde de Nederlandse Eurocommissaris Frans Timmermans namens de Europese Commissie het lang verwachte voorstel voor de herziening van de Drinkwaterrichtlijn. Uit de evaluatie van de bestaande Drinkwaterrichtlijn, als onderdeel van het Regulatory Fitness and Performance Programme, kwam eerder naar voren dat de richtlijn 'fit for purpose' was, maar dat herziening op een aantal onderdelen noodzakelijk was.

14

Tweede Kamer neemt moties aan over waterkwaliteit

De Tweede Kamer heeft eind 2017 enkele belangrijke moties aangenomen over waterkwaliteit. Het ging onder andere om moties van Carla Dik-Faber (ChristenUnie) en Matthijs Sienot (D66) over een samenhangende aanpak van medicijnresten. Zij vragen onder andere om meer maatregelen om te voorkomen dat medicijnresten in het water terechtkomen.

#proudi

In elke Waterspiegel vragen wij een columnist zijn of haar visie te geven op een actueel thema. Deze keer is dat Rik Janssen, gedeputeerde van de Provincie Zuid-Holland.

Niet lozen wordt de norm

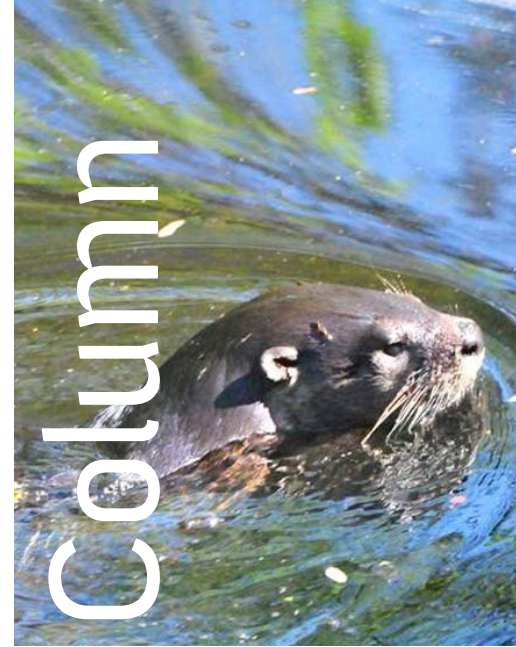
‘Wilt u een column schrijven voor Waterspiegel met als onderwerp uw visie op GenX; de verhouding dan wel spanning tussen de mogelijkheden die de wet biedt aan het bevoegd gezag en de impact van zo’n kwestie op de klantperceptie’. Nu zou ik over het onderwerp niet alleen een column, maar een heel blad vol kunnen schrijven. En dan niet alleen over GenX, maar ook over nieuwe stoffen die dagelijks op de markt en daarmee in onze leefomgeving komen. GenX staat dan wel nu in de schijnwerpers, maar dat stoffen ophef veroorzaken, kunnen we in de toekomst vaker mee gaan maken. ‘Weiger dan een vergunning’ is de opmerking die in reactie snel richting vergunningverleners wordt gemaakt. Daarmee wordt feitelijk opgeroepen het gebruik van een niet verboden stof te verbieden. Vergunningverleners moeten dan steeds weer uitleggen dat vergunningverlening geen discretionaire bevoegdheid is, maar dat wij gebonden zijn aan wetten, regels en jurisprudentie.

Dit is ook de reden dat er fundamenteel iets moet veranderen aan de manier waarop we met deze nieuwe stoffen omgaan. In het huidige systeem moeten we als bevoegd gezag, gebruikmakend van de bestuurlijke en juridische instrumenten die ons ter beschikking staan, steeds aan het eind van de productieketen zoeken naar oplossingen om het lozen van deze stoffen te beperken. Bij inwoners leidt het tot onrust en onbegrip als zij via het drinkwater geconfronteerd worden met de gevolgen. Dat snappen wij ook heel goed, en daarom dringen wij aan op veranderingen.

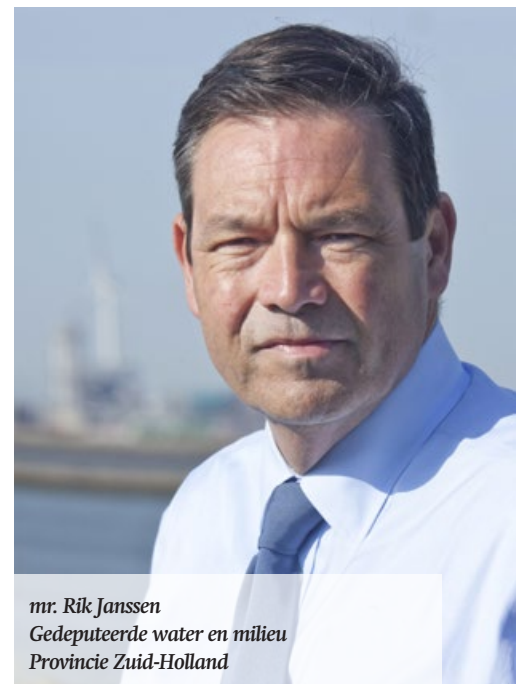
Er zijn grote ontwikkelingen gaande die ervoor zorgen dat er ook daadwerkelijk verandering kan komen. De beschikbaarheid van voldoende water van voldoende kwaliteit komt in de nabije toekomst ernstig onder druk te staan. Wereldwijd zal naar verwachting binnen twee decennia de vraag naar kwalitatief voldoende water de beschikbaarheid met 40 procent overtreffen. Specifiek voor mijn provincie Zuid-Holland komt daar nog de toenemende verzilting bij, wat maakt dat wij met elkaar voor een enorme opgave gesteld staan. Dat betekent dat we in de toekomst schaarste zullen moeten gaan verdelen en de oplossing moeten gaan zoeken in het verdelen van de beschikbare hoeveelheid water. Ook de industrie zal de gevolgen hiervan gaan ondervinden.

Dit vraagt aanpassingen van de industrie als grootverbruiker en belangrijke klant van de drinkwaterbedrijven. Want bij de huidige productieprocessen wordt onnodig veel water gebruikt en vervolgens ook geloosd. Bedrijfsprocessen zullen opnieuw moeten worden ingericht. We lopen met onze Nederlandse watertechnologie trots voorop in de wereld. Dan moeten we toch ook in staat zijn om het watergebruik van de industrie in ons eigen land te transformeren naar nieuwe productieprocessen met minder verbruik en meer circulair gebruik. Daarmee kan ook een einde gemaakt worden aan onnodige en ongewenste lozingen. Dat is noodzakelijk voor onze gezonde en veilige leefomgeving.

Onze vraag als bevoegd gezag zal bij vergunningaanvragen dan ook steeds vaker zijn waarom er eigenlijk nog geloosd wordt. Niet lozen zal in de toekomst de nieuwe norm moeten worden.

Column

mr. Rik Janssen
Gedeputeerde water en milieu
Provincie Zuid-Holland

Minister Cora van Nieuwenhuizen in gesprek met Peter van der Velden (links, voorzitter Vewin) en Wim Drossaert (midden, directeur Dunea).

Aandacht voor bedreigingen bronnen

Minister Van Nieuwenhuizen bezoekt drinkwatersector

Minister Cora van Nieuwenhuizen van Infrastructuur en Waterstaat heeft op uitnodiging van Vewin nader kennism gemaakt met de drinkwatersector. Op 12 februari bezocht ze een productielocatie van drinkwaterbedrijf Dunea, in het Gelderse Brakel, vlak bij slot Loevestein.

Dunea neemt hier oppervlaktewater in uit de Afgedamde Maas, een zijtak van de Bergsche Maas, op de grens van Noord-Brabant en Gelderland. Het water wordt na een voorzuivering ter plekke via enorme leidingen getransporteerd naar de kust. Daar infiltreert Dunea dit rivierwater vervolgens in de duinen tussen Monster en Katwijk. Na deze grondpassage en de nodige zuiveringsstappen levert dit schoon en veilig drinkwater voor miljoenen mensen in Zuid-Holland. De minister werd ontvangen door de voorzitter van Vewin, Peter van der Velden, en de directeur van Dunea, Wim Drossaert.

Na een korte presentatie van Vewin en Dunea liet Van Nieuwenhuizen zich rondleiden op de waterrijke productielocatie in Brakel. Zij kreeg uitleg over de inname van oppervlaktewater, de voorzuivering van het

water en monitoring van de kwaliteit van het ingenomen Maaswater.

Schone bronnen

Tijdens het bezoek was er ook aandacht voor actuele uitdagingen voor de drinkwatersector, zoals de bedreiging van de bronnen voor de productie van drinkwater: oppervlaktewater en grondwater. Oppervlaktewater staat onder druk vanwege verontreinigingen met bijvoorbeeld chemische stoffen uit de industrie, gewasbeschermingsmiddelen en medicijnresten. Dit zorgt ervoor dat drinkwaterbedrijven steeds meer inspanningen moeten verrichten om schoon en veilig drinkwater te kunnen blijven leveren.

Drossaert: 'Het klinkt misschien gek, maar in ons waterrijke land zijn drinkwaterbronnen schaars; we moeten er echt zuinig op zijn. Het belang van een schone rivier is

immers het belang van miljoenen drinkwaterklanten. Het is mooi dat ook de minister dit belang onderkent.'

Ook effecten van klimaatverandering kwamen aan bod. Droge periodes met lagere rivierstanden zorgen voor hogere concentraties vervuiling in rivierwater, met bijbehorende extra uitdagingen voor de drinkwaterbedrijven.

Van der Velden is enthousiast over het bezoek: 'Drinkwaterbedrijven leveren 24/7 drinkwater van zeer hoge kwaliteit. Maar alles begint bij de bron en het is van groot belang dat grond- en oppervlaktewater goed zijn. We zijn blij dat minister Van Nieuwenhuizen ervoor heeft gekozen om onze mooie sector vandaag, in de aanloop naar de Bestuurlijke Conferentie Delta-aanpak te bezoeken.'

Minister Cora van Nieuwenhuizen (Infrastructuur en Waterstaat): 'Eén integrale Delta-aanpak.'

Bestuurlijke Conferentie Delta-aanpak

'Veel aandacht voor waterkwaliteit'

Op 12 februari vond in Slot Zeist de Bestuurlijke Conferentie Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater plaats. Minister Cora van Nieuwenhuizen van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) keek terug op ruim een jaar Delta-aanpak en ging in op de ambities voor de toekomst.

'We zitten vol; het maximum aantal bezoekers voor deze dag is bereikt, wat aangeeft dat een goede waterkwaliteit belangrijk wordt gevonden', aldus minister Van Nieuwenhuizen. Ze ging in haar openingstoespraak in op de resultaten na een jaar Delta-aanpak. Ook keek zij vooruit, naar de stappen die nog gezet moeten worden om te voldoen aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water in 2027. De minister toonde zich tevreden over wat was bereikt en benoemde

nieuwe bedreigingen: '...medicijnresten en nieuwe chemische stoffen. Maar ook verzilting, door een stijgende zeespiegel, en langere droge periodes met lage waterafvoeren in de rivieren.'

Ketenaanpak medicijnresten uit water

De minister gaf aan in gesprek te zijn over medicijnresten met producenten van geneesmiddelen, ziekenhuizen en apothekers:

‘Dat levert goede resultaten. Maar het leidt ook tot het besef dat we via de bronaanpak slechts 20% van het probleem kunnen oplossen. We zullen dus ook iets aan de ‘achterkant’ moeten doen, bij de zuivering. Het is ‘én-én-én’. Met proefprojecten wil ik onderzoeken hoe en waar we dit zo efficiënt mogelijk kunnen doen.’

Integrale aanpak

Van Nieuwenhuizen pleitte verder voor het samen optrekken aan de hand van één integrale Delta-aanpak, in plaats van allemaal losse akkoorden. Goede waterkwaliteit en veilig drinkwater garanderen staan hierbij voorop.

Het tweede deel van de conferentie bestond uit verdiepingssessies over onderwerpen zoals de Ketenaanpak medicijnresten uit water, het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW), grote wateren, opkomende stoffen en het Deltaplan Zoetwater.

Wicked problem

Marc de Rooy van het ministerie van IenW vertelde hoe wordt omgegaan met het probleem medicijnresten uit water, door hem gedefinieerd als een ‘wicked problem’. Hij gaf aan hoe er binnen de ketenaanpak meer begrip is gekomen voor de verschillende partners en welke stappen er de afgelopen tijd gezet zijn in de gehele keten. Zo is aan het begin de inzameling van oude geneesmiddelen beter geregeld en wordt aan het eind onderzoek gedaan naar het aanpassen van rioolwaterzuiveringsinstallaties om medicijnresten uit het water te kunnen zuiveren.

Aan de hand van de presentatie van De Rooy en enkele vragen en stellingen werd gediscussieerd over de verdere stappen in de Ketenaanpak en welke rol de partners daarbij zouden moeten spelen.

Opkomende stoffen

In de sessie over opkomende stoffen werd aan de hand van een aantal cases gesproken over de beleidsproblematiek rondom opkomende stoffen en de problemen bij vergunningverlening. Hierbij kwam met name de casus GenX aan de orde en de vraag hoe het hierbij zo mis heeft kunnen gaan bij de vergunningverlening in relatie tot de drinkwatervoorziening.

Er werd gediscussieerd over de rol van de verschillende overheden en het bevoegd gezag, de beoordeling van GenX en andere zorgwekkende stoffen. Ook ging het over de koppeling tussen REACH en de praktijk van vergunningverlening, de toegankelijkheid van gegevens in verleende vergunningen en de toekomstige situatie van vergunningverlening onder de Omgevingswet.

Zoet water

In de sessie Zoet water hield directeur Joke Cuperus van PWN een presentatie. Zij gaf aan dat in het eerste jaar van de Delta-aanpak veel acties die relevant zijn voor de innamepunten en winningen van drinkwater, gericht waren op het aanscherpen van de probleemstelling en het maken van plannen.

Volgens Cuperus is voor het vervolg van de Delta-aanpak een duidelijke impuls voor de uitvoering nodig. Toevoegen van acties gericht op de uitvoering van maatregelen, waaronder inzet van het ruimtelijk instrumentarium, monitoring, toezicht en handhaving zijn volgens haar essentieel: ‘Daarom zien we veel in een Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater 2.0, die we met de bestuurlijke partners in bijvoorbeeld een Bestuursakkoord Waterkwaliteit vastleggen. De drinkwatersector vindt een Bestuursakkoord op dit thema van belang om de inzet op waterkwaliteit te verankeren met concrete maatregelen, wijze van uitvoering en financiering.’

MINISTER: ‘SAMEN
OPTREKKEN AAN DE HAND VAN
ÉÉN INTEGRALE DELTA-AANPAK’

Frans Timmermans, vicevoorzitter van de Europese Commissie.

Eurocommissaris Timmermans presenteert Drinkwaterrichtlijn

Voorstel herziening Drinkwater-richtlijn stap in goede richting

Op 1 februari presenteerde de Nederlandse Eurocommissaris Frans Timmermans namens de Europese Commissie het lang verwachte voorstel voor de herziening van de Drinkwaterrichtlijn. Uit de evaluatie van de bestaande Drinkwaterrichtlijn, als onderdeel van het Regulatory Fitness and Performance Programme, kwam eerder naar voren dat de richtlijn 'fit for purpose' was, maar dat herziening op een aantal onderdelen noodzakelijk was.

De Commissie heeft in de voorbereiding op dit voorstel de huidige Richtlijn uit 1998 geëvalueerd en een impact assessment laten uitvoeren. Daaruit kwam naar voren dat de Drinkwaterrichtlijn een nuttig middel is om een hoge drinkwaterkwaliteit in heel Europa te waarborgen. Door af te dwingen dat de kwaliteit van het drinkwater wordt gecontroleerd en hersteld wanneer het van de normen afwijkt, voldoet de richtlijn aan zijn basisdoelstelling.

Vier verbeterpunten

Vewin vindt vier punten van belang in de Drinkwaterrichtlijn. Daarbij gaat het om de lijst van te controleren parameters, het invoeren van een risico-gebaseerde benadering van deze controle, regels voor de handel in materialen en producten die met drinkwater in contact komen, en de kwaliteit van de informatie die de consument krijgt.

Vewin heeft zich de afgelopen jaren intensief met dit proces van evaluatie en impact assessment beziggehouden. Het voorstel voor herziening van de richtlijn is de volgende stap in dit proces.

Bronbescherming

Arjen Frentz, manager Beleid bij Vewin en voorzitter van de commissie Drinkwater van EurEau, is al langer betrokken bij dit traject: 'De Drinkwaterrichtlijn is van groot belang voor de volksgezondheid. Wij hebben er de afgelopen jaren bij de Europese Commissie bij elke gelegenheid voor gepleit om dat aspect niet uit het oog te verliezen

Arjen Frentz, Vewin.

‘DRINKWATERRICHTLIJN DRAAIT PRIMAIR OM VOLKSGEZONDHEID’

bij een herziening. Op belangrijke punten is dit gehonoreerd, maar op enkele andere vergroot de Commissie helaas de reikwijdte van de Richtlijn en kijkt niet langer alleen naar volksgezondheid.’

Wat is de reactie van Vewin op dit voorstel?

Frentz: ‘Wij zijn deels blij met de uitbreiding van de lijst te controleren parameters en de risico-gebaseerde benadering van deze controle en deels niet blij vanwege het vervallen van diverse indicator-parameters.’

Hij vervolgt: ‘Het beschermen van drinkwaterbronnen tegen verontreinigingen komt alle Europese burgers ten goede, niet alleen vandaag, maar ook in de toekomst. Het plan van de Commissie om een EU-brede risico-gebaseerde benadering in te voeren bij de waterlichamen voor de onttrekking van drinkwater, bij de levering van drinkwater en bij de huishoudens, is een belangrijke stap voorwaarts. Het omvat namelijk de

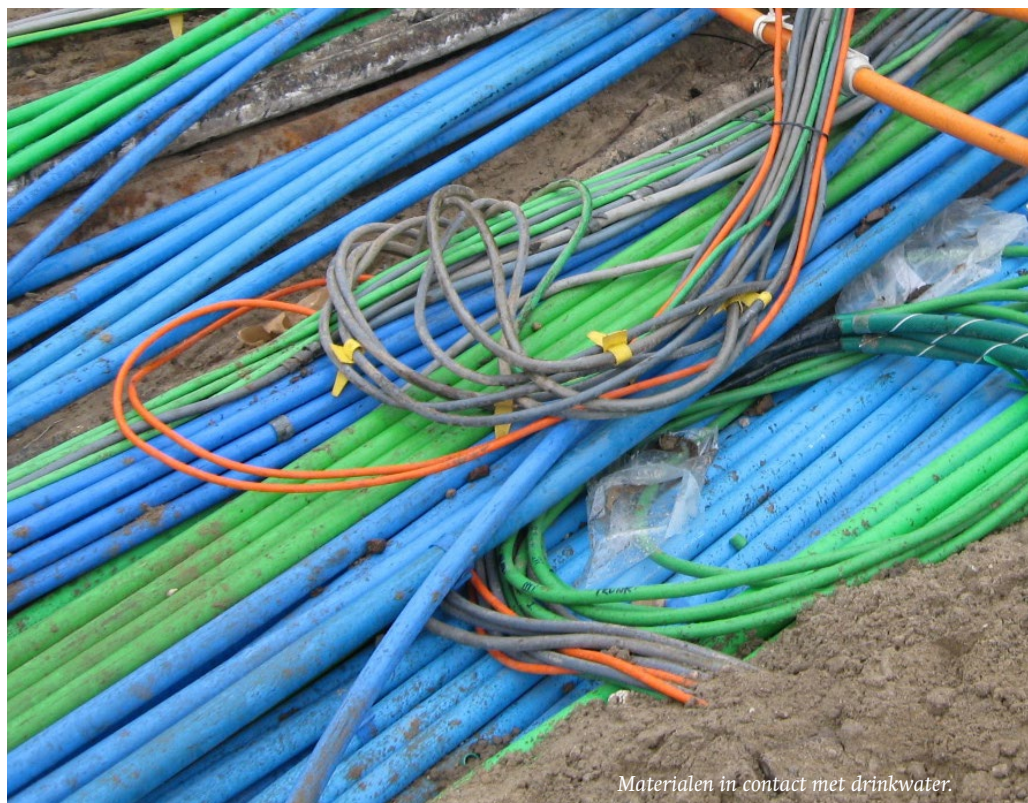
hele watercyclus van de bron of winning, via de productie tot de kraan. Deze aandacht voor bronbescherming zie je ook terug in de koppeling van de Drinkwaterrichtlijn aan de Kaderrichtlijn Water, waarvoor wij sterk hadden gepleit. Daarnaast vinden wij het een goede zaak dat er nationale ruimte blijft bij de invulling van het risicomanagement.’

Voorzorgsprincipe

Ook het feit dat de Europese Commissie vasthoudt aan het voorzorgsprincipe bij normstelling van nieuwe parameters juichen de drinkwaterbedrijven toe.

Materialen en chemicaliën

Een onderwerp waar – voor wat betreft de Nederlandse drinkwatersector – nog wel wat aan mag veranderen, is het beleid voor materialen en chemicaliën die in aanraking komen met drinkwater. Het gaat daarbij onder andere om de materialen van leidingen

Materialen in contact met drinkwater.

en andere onderdelen van de infrastructuur (afsluiters, kleppen, enzovoort) en daarnaast om alle stoffen die nodig zijn bij de bereiding van drinkwater. 'Wij hebben in het belang van de volksgezondheid expliciet gevraagd het beleid voor materialen en chemicaliën goed te regelen in de Drinkwaterrichtlijn. Het moet voor iedereen in Europa, die zich bezighoudt met de productie en distributie van drinkwater, kristalhelder zijn welke materialen hij wel of niet mag gebruiken bij de bedrijfsvoering, in het belang van de volksgezondheid. Volgens ons bereik je dat het best door daarvoor eisen vast te leggen in de richtlijn', aldus Frentz.

'Helaas heeft de Commissie dit punt niet opgepakt en wil men dit liever regelen via ISO- of NEN-normen. Dit heeft onder

andere te maken met commerciële aspecten. Producenten van materialen en chemicaliën die in aanraking komen met drinkwater, zouden opeens moeten voldoen aan een Europese richtlijn, en dat is toch iets anders dan een ISO-norm. Juist omdat er nu in verschillende Europese landen uiteenlopende normen en toelatingseisen worden gehanteerd, blijven wij pleiten voor één heldere, uniforme regeling in de Drinkwaterrichtlijn.'

Informatieverstrekking

Mede als gevolg van het burgerinitiatief Right2Water heeft de Commissie de informatie- en rapportageverplichtingen voor de lidstaten uitgebreid. Het idee hierachter is dat de burger overal in Europa sneller en makkelijker informatie moet kunnen krij-

gen over zijn of haar drinkwater. Daarbij gaat het niet alleen meer om de kwaliteit, maar ook over tarieven, lekkages en de prijs van water.

Frentz: 'De Drinkwaterrichtlijn draait primair om volksgezondheid. Ons standpunt is dan ook dat je goede informatie verstrekt over de drinkwaterkwaliteit, maar dat waterbedrijven niet worden gedwongen extra kosten te maken om allerlei andere informatie naar buiten te brengen, die niets met de waterkwaliteit te maken heeft. Wij zien ook niets in een centrale informatieverstrekking via een Europese website of iets dergelijks. Dit is volgens ons het best in handen bij de afzonderlijke waterbedrijven, dus lokaal of regionaal.'

En nu?

Vewin heeft het voorstel de afgelopen weken grondig bestudeerd en heeft de Commissie een eerste reactie gestuurd. Op haar beurt stuurt de Commissie alle reacties op de herziening door naar de Raad van Ministers en het Europees Parlement, want zij zijn samen de Europese wetgevers.

Tegelijkertijd voert Vewin een uitvoerbaarheidsanalyse uit van de Commissie-plannen in de Nederlandse situatie: wat zijn de gevolgen voor de dagelijkse praktijk van de drinkwaterbedrijven? Ook zullen de voorgestelde parameters uit het Commissie-voorstel nog eens extra worden gecontroleerd.

Vewin werkt in het traject van standpuntbepaling en lobby intensief samen met het Nederlandse ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, en de Europese koepelorganisaties EurEau en CEEP. Vewin zal naast EurEau en CEEP ook zelf de positie van de Nederlandse drinkwaterbedrijven onder de aandacht brengen van het Europees Parlement dat het Commissie-voorstel dit jaar zal behandelen. Het Parlement zal na de beraadslagingen over het voorstel met de Raad van Ministers tot een akkoord moeten komen. Dit akkoord wordt niet voor het voorjaar van 2019 verwacht.

Behandeling van de Drinkwaterrichtlijn

Voor Vewin zijn de volgende onderwerpen het komende jaar bij de behandeling van de Richtlijn in het Europees Parlement het belangrijkste:

- Het voorzorgsprincipe en de voorzorgnorm. Nieuwe parameters zijn in de Drinkwaterrichtlijn gepresenteerd zoals: beta-estradiol, bisfenol A, chlooraat, chloriet, halogeen-azijnzuren, microcystin-LR, nonylphenol, per-fluor alkyl-stoffen (PFAS) en uranium.
- Inbouw van risicoanalyse- en risicomanagement-activiteiten in de Drinkwaterrichtlijn, met ruimte voor lidstaten om dit nader in te vullen. De Commissie introduceert risico-gebaseerde analyses van waterwingebieden, drinkwaterproductie en -distributie en binnen-installaties.
- De relatie met de Kaderrichtlijn Water voor wat betreft de verplichtingen van lidstaten ten aanzien van bronbescherming.
- Harmonisatie van regelgeving van chemicaliën en materialen in contact met drinkwater. De Commissie opteert in het voorstel voor de status quo.
- De Commissie, daartoe aangezet door het Europese burgerinitiatief Right2Water, komt met algemene verplichtingen voor lidstaten op het gebied van toegang tot drinkwater (vooral ook met betrekking tot 'kwetsbare en gemarginaliseerde groepen'), mede in het licht van doel 6 van de Sustainable Development Goals.
- Informatie/rapportage-bepalingen. De Commissie stelt voor de informatievoorziening richting consumenten uit te breiden met onderwerpen die losstaan van de drinkwaterkwaliteit, zoals tarieven, lekverliezen en organisatie.
- Ontheffingen. Het systeem van ontheffingen verdwijnt volgens het voorstel. Bij overschrijdingen van kwaliteitsnormen moet zo snel mogelijk worden gehandeld, maar niet elke overschrijding van de normen betekent meteen een risico voor de volksgezondheid. Het is onduidelijk hoe lidstaten nu moeten omgaan met een tijdelijke overschrijding.

Peter van der Velden nieuwe voorzitter Vewin

Peter van der Velden is de nieuwe voorzitter van Vewin, de Vereniging van waterbedrijven in Nederland. Per 1 januari 2018 is hij Cees Veerman opgevolgd, die de functie van voorzitter vanaf 2011 heeft bekleed. Van der Velden heeft ruime ervaring in het openbaar bestuur. Zo is hij onder meer burgemeester geweest in Emmen, Bergen op Zoom en Breda. Recentelijk was hij waarnemend burgemeester in Dordrecht. Vanaf 2015 is hij voorzitter van de Coöperatie Werk en Vakmanschap. Daarnaast bekleedt hij

diverse bestuurlijke en toezichhoudende functies in het (semi)publieke domein.

Van der Velden over het belang van Vewin: 'We vinden het in Nederland heel normaal dat iedereen beschikt over goed en voldoende water. Dat is een gelukkige omstandigheid, want op veel plaatsen in de wereld is het helaas anders. Dat er hier altijd veilig drinkwater is, is te danken aan grote investeringen en de inzet van duizenden professionals van de waterbedrijven. Dat

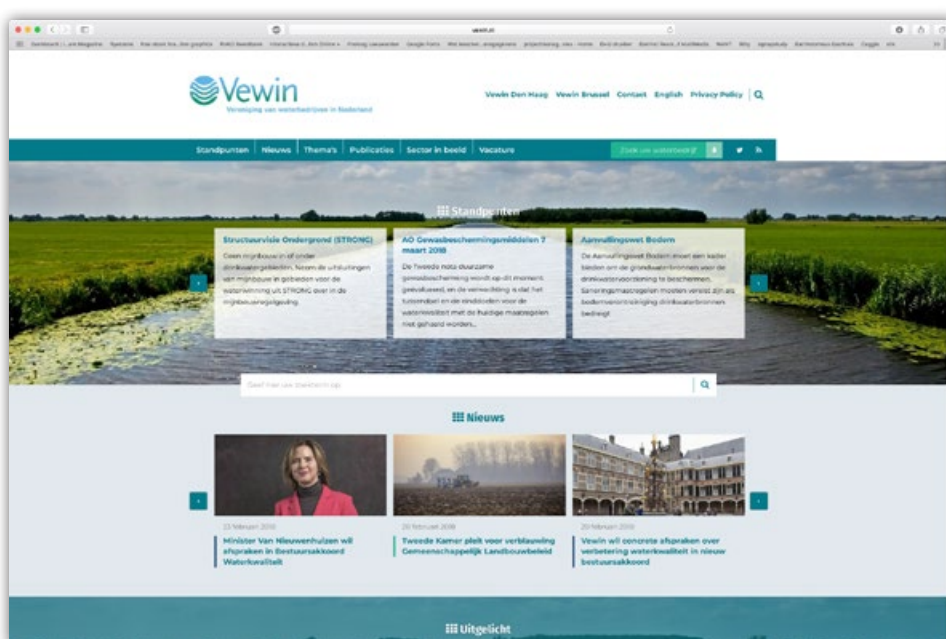
wordt vaak over het hoofd gezien. Vewin brengt als lobbyorganisatie deze bedrijven bij elkaar. Het is een eer als voorzitter een bijdrage te mogen leveren aan deze belangrijke organisatie.'

Vewin lanceert nieuwe website

Vewin heeft haar website vernieuwd. De belangrijkste taak van Vewin is het in Den Haag en Brussel behartigen van de belangen van haar leden, de tien Nederlandse drinkwaterbedrijven. De nieuwe website sluit hierop aan, door de meest actuele standpunten en nieuwsberichten in één oogopslag centraal te presenteren.

Alle informatie op de website is geordend naar voor de drinkwatersector belangrijke thema's. Dit verbetert de zoekfunctie en vergroot de toegankelijkheid. De site is nu ook responsive gemaakt, waardoor hij zich aanpast aan de schermen van verschillende formaten tablets, smartphones, laptops en pc's.

Zelf een kijkje nemen?
www.vewin.nl

Ed van der Mark van Dunea geeft uitleg aan de studenten.

Studiereis watermanagement

Toekomstige watermanagers op bezoek bij RIWA-Maas

De Vereniging van Rivierwaterbedrijven RIWA gaf Nederlandse en Franse studenten een kijkje in de keuken bij de uitdagingen om voor 6 miljoen mensen drinkwater te maken uit Maaswater. Over complexe en interessante uitdagingen voor aankomende watermanagers.

De rivier de Maas is dé bron voor drinkwater voor 6 miljoen mensen in Nederland en België, en Rotterdam heet eigenlijk ten onrechte 'de Maasstad'. Dat kwamen 30 studenten Internationaal Land & Water Management van de Universiteit Wageningen en van de Technische Vakschool CPFFA uit Rennes in Frankrijk te weten, toen zij 18 januari te gast waren bij RIWA. Of, om precies te zijn, bij RIWA-Maas, de helft van de Vereniging van Rivierwaterbedrijven RIWA, die daarnaast ook een RIWA-Rijn kent.

500 miljard liter Maaswater

Het ging om een technische uitwisseling met de twee onderwijsinstellingen, om toekomstige watermanagers kennis te laten maken met het belang van de Maas voor de drinkwatervoorziening. 'In een groot gebied in en rondom het stroomgebied van de Maas is het grondwater ongeschikt om drinkwater van te maken', legt Maarten van der Ploeg, directeur van RIWA-Maas uit. 'Daarom pompen Nederlandse en Belgische drinkwaterbedrijven jaarlijks zo'n 500 miljard liter water uit de Maas om in West-Nederland, Limburg, Vlaanderen en Brussel drinkwater te leveren.'

Uitdagingen waterkwaliteit

Het thema van een schone Maas is zeer actueel. De media besteden vrijwel wekelijks aandacht aan chemische verontreinigingen

in ons rivierwater en in het parlement wordt er intensief over dit onderwerp gedebatteerd. Hoewel de kwaliteit van het Maaswater de laatste 30 jaar sterk verbeterd is, zijn er nog tal van uitdagingen om ook voor de toekomst een duurzame drinkwaterlevering te kunnen garanderen. Zo worden er steeds meer nieuwe en opkomende stoffen in het oppervlaktewater gemeten, verslechtert de kwaliteit van het rivierwater door laagwater en valt er nog flink wat te verbeteren aan de transparantie van industriële lozingen.

Experts van RIWA, Evides en Dunea gaven tijdens bezoeken aan de productielocaties Petrusplaat (in de Biesbosch) en Scheveningen een kijkje in de keuken wat er allemaal bij komt kijken om van Maaswater schoon en veilig drinkwater te maken. Hierdoor kregen de studenten ook een goed beeld wat het betekent om in de drinkwatersector te werken, en wat voor complexe en interessante uitdagingen er op aankomende watermanagers liggen te wachten.

RIWA-Maas

RIWA-Maas is een samenwerkingsverband van Belgische en Nederlandse drinkwaterbedrijven die de rivier de Maas gebruiken als bron voor de bereiding van drinkwater.

Meer informatie: www.riwa-maas.org

Waterbeeld

Digitale les
Waterbeheer

waterwise.nl

Energie uit
Poep

Bezoekerscentrum De Hoep

Wat gebeurt er met je poep en plas als je het toilet doorspoelt? Een deel van het afvalwater schuiven we toe aan schoon oppervlaktewater. Wat is dat en met het restant van dit afvalwater hoe worden dingen zoals toilet afvalwater toegevoegd aan het rioolwater? Ontdek hoe we water beter gebruiken en hoe we het water schoonmaken met energie die we halen uit afvalwater.

PWN

VERNIEUWD

Cinema Oostereiland

In 1970 trokken de kinderen van Oostereiland de natuur in hun omgeving. Het is nu nog te zien. Maar hoe zit het met de natuur nu? Het programma 'Water' vraagt: hoe en waar begint het met water en hoe en waar het eindigt? Het is nu te zien op de slag en maak je een animatie van hoe je je dorp beschermen tegen het water.

Maak je eigen

Wateranimatie

KLAS

Samen werken aan een gezonde jeugd

Tijdens een inspiratiesessie voor pabo-studenten vertelden een hydroloog en boswachter van PWN hoe drinkwater wordt bereid. De studenten gaan in het kader van een samenwerking tussen Inholland, Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) en PWN kraanwaterlessen voor basisscholen ontwikkelen. PWN vindt het belangrijk dat kinderen weten waar hun kraanwater vandaan komt en dat het drinken ervan goed voor je is. De lessen worden gegeven op scholen in Noord-Hollandse JOGG-gemeenten.

KLAS

Van
Vies naar
Schoon
water

Rondleiding bij jou in de buurt

Alles is schoon water! Hoe het water bereid wordt en hoe het wordt verspreid? Kom samen met je klas kijken. Je krijgt een rondleiding bij de waterzuiveringsinstallatie en je ziet hoe het water wordt gereinigd. Het water wordt gereinigd met behulp van verschillende technieken. Het water wordt gereinigd met behulp van verschillende technieken. Het water wordt gereinigd met behulp van verschillende technieken.

Matthijs Sienot (D66) en Carla Dik-Faber (CU).

Tweede Kamer neemt moties aan over waterkwaliteit

'Ons drinkwater is kostbaar én kwetsbaar'

De Tweede Kamer heeft eind 2017 enkele belangrijke moties aangenomen over waterkwaliteit. Het ging om moties van de ChristenUnie en D66 over een samenhangende aanpak van medicijnresten. Daarnaast waren er moties van GroenLinks (over het uitfaseren van persistente stoffen) en van 50PLUS en SP over het verbeteren van de kennisdeling over gevaarlijke stoffen.

Van Carla Dik-Faber (ChristenUnie) en Matthijs Sienot (D66) zijn in december 2017 na het Wetgevingsoverleg Water twee moties over medicijnresten aangenomen. Zij vragen onder andere om meer maatregelen om te voorkomen dat medicijnresten in het water terecht komen. Door deze moties aan te nemen benadrukt de Tweede Kamer dat het belangrijk is niet alleen naar end-of-pipe oplossingen te kijken, maar ook om eerder in de keten maatregelen te nemen.

Ketenaanpak medicijnen uit water

Dik-Faber en Sienot geven aan een samenhangende aanpak en doelen te missen, en het daarom belangrijk te vinden dat de overheid de regie heeft in de ketenaanpak medicijnresten uit water. De motie vraagt aan de minister om eerder in de keten pilots te starten en om kennisdeling te steunen, zodat er een samenhangende aanpak van bron tot eindpunt ontstaat. Ook vragen de indieners de regering te onderzoeken wat het meest effectieve instrument is voor aanpak van een aantal veelvoorkomende stoffen eerder in de keten. Als dat bekend is, kunnen alle partijen in de keten zich richten op maatregelen die bewezen effectief zijn en zijn de doelen helder. Deze motie is met unanieme stemmen aangenomen.

Inzameling niet-gebruikte medicijnen

De tweede aangenomen motie van Sienot en Dik-Faber vraagt de regering de inzameling van niet-gebruikte medicijnen te verbeteren door in gesprek te gaan met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) over de knelpunten in de afspraken over het verzamelen van niet-gebruikte medicijnen tussen Rijk, gemeenten en apothekers.

Waar komt de betrokkenheid van beide Kamerleden met schoon (drink)water vandaan, hoe kijken zij tegen de problematiek van medicijnresten in water aan?

Dik-Faber: 'Ik heb het onderwerp 'water' al enkele jaren in mijn portefeuille. Ik zie water als de bron van het leven op aarde, iets waar je heel voorzichtig mee moet omgaan. Een jaar of drie geleden heb ik voorgesteld een ronde tafel te organiseren over medicijnresten in water. Niet alleen omdat ik dat een belangrijk onderwerp vond en vind, maar ook omdat ik zag dat er nog veel niet algemeen bekend was rondom deze kwestie. En het zoeken naar oplossingen begint altijd eerst met het zoeken naar feiten en kennis. Door alle stakeholders zo aan tafel te vragen, konden wij als Kamerleden snel een goed beeld ontwikkelen van de problematiek. Bovendien bouw je zo aan het besef van gemeenschappelijk eigenaarschap van het probleem. Het was de eerste keer dat alle verantwoordelijke partijen in de keten, ook de farmaceutische industrie, aan tafel zaten.'

Sienot: 'Ik mag dan zelf nog niet zo lang in de Kamer zitten, maar bij D66 staat waterkwaliteit al jaren hoog op de agenda. Wat ik me herinner, is dat bij ons thuis in de badkamer een sticker zat: 'Lekkende kranen, grote verspillers'. Bij mij is met de paplepel ingegoten dat je zuinig bent met zaken zoals water en elektriciteit. Het

Sienot: 'Bronaanpak het meest efficiënt.'

Nederlandse drinkwater is iets om trots op te zijn én om voorzichtig mee om te gaan. Nergens ter wereld komt er overal en altijd zulk lekker drinkwater uit de kraan. Ons drinkwater is kostbaar, maar tegelijkertijd kwetsbaar. Dus toen mijn voorganger Jessica van Eijs mij inwerkte op dit dossier, was ik ook eigenlijk best verbaasd om te horen in welke mate de bronnen voor ons drinkwater onder druk staan, zeker ook als gevolg van medicijnresten. We spoelen samen jaarlijks 140.000 kilo medicijnresten het riool in, terwijl soms enkele microgrammen al effect kunnen hebben! Tijd voor actie dus en gelukkig kon ik aanhaken bij onze coalitiegenoot ChristenUnie, die al met dit onderwerp bezig was. Met deze moties als gevolg.'

U vraagt de regering om een samenhangende ketenaanpak; waar moet volgens u de nadruk op komen te liggen?

Dik-Faber: 'Het ministerie van Infrastructuur en Milieu (inmiddels Waterstaat) heeft mede naar aanleiding van de opbrengsten van de Groene Tafel in 2016 de Ketenaanpak Medicijnresten uit Water ontwikkeld. Staatssecretaris Dijksma heeft in oktober 2017 de Tweede Kamer geïnformeerd over de voortgang binnen deze aanpak. Daaruit blijkt dat er al veel op de rit is gezet sinds de eerste ronde tafel, maar het is vooral een optelsom van goede initiatieven.

‘MINISTER MOET DIT ONDERWERP
OOK EUROPEES AGENDEREN’

Dik-Faber: 'We hebben de plicht om goed voor het milieu en dus het water te zorgen.'

Ik mis daarin toch drie dingen: samenhang, meetbare doelen en een regierol van de overheid. Mede daarom dus onze motie.'

Nadruk op begin van de keten

Sienot: 'Gezondheid staat voorop, het is ook zeker niet de bedoeling bepaalde medicijnen te verbieden. Het is eerder tegenovergesteld: we pleiten voor een integrale ketenaanpak, waarbij alle stakeholders een bijdrage leveren voor 'hun' fase in het traject van medicijnontwikkeling tot en met drinkwaterzuivering. Je kunt met de farmaceutische industrie afspraken maken over biologisch afbreekbare medicijnen, met artsen over hun voorschrijfgedrag, met ziekenhuizen en verzorgingstehuizen over pharmafilters en met gemeenten of apotheken over het inzamelen van niet-gebruikte medicijnen. Consumenten kunnen hun niet-gebruikte medicijnen inleveren voor centrale verwerking. Waterschappen en drinkwaterbedrijven kunnen hun zuivering aanpassen. Overigens vind ik wel dat patiënten de beste medicijnen moeten kunnen gebruiken. De dokter en patiënt gaan daar over. Maar misschien bestaat er een medicijn dat even goed werkt en minder vervuילend is en waar de dokter en de patiënt het over eens zijn dat ze dit alternatief willen gebruiken. De nadruk ligt wat ons betreft in ieder geval op het begin van de keten: wat er niet inkomt, hoeft je er immers niet uit te zuiveren. Preventief beleid lijkt mij maatschappelijk gezien goedkoper dan reactief beleid.'

Waar liggen volgens u kansen om medicijnresten in water terug te dringen?

Dik-Faber: 'Collega Sienot noemde net al voorbeelden van bijdragen die de verschillende stakeholders kunnen leveren. Ik zie veel bereidheid mee te denken en te helpen, ook bij patiënten die medicijnresten willen inleveren bij de apotheek of de gemeente. Dan

is het overigens jammer als dat 'aan de achterkant' nog niet goed geregeld is. Zo gebeurt het in sommige gemeenten dat apothekers moeten betalen voor het laten verwerken van de geretoureerde geneesmiddelen. Dat stimuleert hen natuurlijk niet echt om mee te werken aan inzameling!'

Sienot: 'In 2011 is een Bestuursakkoord Water gesloten tussen alle stakeholders in de watersector om samenwerking te stroomlijnen en een aantal besparingen te bereiken. We zijn inmiddels tegen het einde van de looptijd van dat bestuursakkoord. Het lijkt mij een mooie gelegenheid voor een update, waarbij onderwerpen zoals waterkwaliteit en medicijnresten als doel worden toegevoegd.'

Dik-Faber: 'Daarnaast vinden wij het belangrijk dat er voor de meest voorkomende en/of risicovolle medicijnresten normen worden opgesteld, om meer houvast te geven voor eventuele maatregelen. Er is nu nog te weinig bekend wat een acceptabel niveau van een bepaalde stof is en wat niet. Als je weet dat het medicijngebruik de komende jaren alleen maar groter zal worden, is normering wel het minste wat je kunt doen.'

‘WIJ PLEITEN VOOR SAMENHANG,
NORMERING EN EEN
REGIEROL VOOR DE OVERHEID’

Denkt u dat een bronaanpak zoden aan de dijk zet of is extra zuivering door de waterschappen gewoon onontkoombaar?

Sienot: 'Wij geloven dat een bronaanpak het meest efficiënt is, maar we zijn realistisch genoeg om te beseffen dat je het daar waarschijnlijk niet mee gaat redden. Iedereen zal een steentje moeten bijdragen en het kan inderdaad zo zijn dat de waterschappen en de drinkwaterbedrijven hun zuivering moeten uitbreiden voor bepaalde medicijnen.'

Dik-Faber: 'In Zwitserland is men een stuk verder met het breed aanpakken van waterkwaliteit en met name het formuleren van concrete normen voor medicijnresten. Daarbij zijn onder andere de waterzuiveringsinstallaties uitgebreid. En ook daar bleek weer in de praktijk dat geldt: 'Hoe verder in de keten, des te duurder het wordt'. Ik zie dat als één van de mogelijkheden, maar zeker niet de meest voor de hand liggende.'

Europese agenda

Water trekt zich niets aan van landsgrenzen. Wat moet er volgens u gebeuren in stroomopwaarts van Nederland gelegen landen en wat is de rol van Brussel daarbij?

Sienot: 'Het kan niet zo zijn dat wij hier in onze delta veel geld uitgeven aan het opruimen van de rommel die in andere landen in het water van de Rijn en de Maas terecht komt, terwijl er elders niets aan wordt gedaan. Nu kampen onze buurlanden op het gebied van medicijnresten en opkomende stoffen in principe met dezelfde problemen als wij. Volgens mij zijn ze ook actief met het zoeken naar oplossingen. Er zullen dus internationaal, in Europees verband, goede afspraken gemaakt moeten worden, inclusief toezicht op de naleving.'

Dik-Faber: 'Onze regering zou dit onderwerp op de agenda in Brussel moeten zetten. Op het gebied van toelating van medicijnen is al een Europese aanpak in ontwikkeling. Wellicht kunnen de betrokken landen ook op het dossier van de medicijnresten samen optrekken, bijvoorbeeld in de richting van de farmasector.'

Wat wilt u in de Tweede Kamer de komende tijd op dit dossier voor elkaar krijgen?

Sienot: 'We houden de vinger aan de pols bij het opvolgen van onze moties door de minister en blijven met enige regelmaat aandacht vragen voor dit onderwerp. Tijdens een debat op 22 februari over dit onderwerp heb ik gepleit voor een geïntegreerde aanpak en een update van het BAW.'

Consensus

Dik-Faber: 'Het mooie van water is dat er politiek gezien grote consensus bestaat over het belang ervan. Je zult in Nederland geen politieke discussies meemaken over bijvoorbeeld drinkwater. Volgens mij zijn alle partijen in de Kamer ervan overtuigd dat schoon en betrouwbaar drinkwater een groot goed is, van nationaal belang voor de gezondheid én voor de economie. Over het 'wat' is iedereen het eens, er is hoogstens nog wat discussie over het 'hoe'. En die discussie willen wij nu flink aanzwengelen.'

Wat is het uiteindelijke doel van uw moties, hoe ziet u de ideale toekomst?

Sienot: 'We streven naar een situatie waarin mensen gezond kun-

'EEN SAMENHANGENDE AANPAK VAN BRON TOT EINDPUNT'

nen leven en de bronnen van ons drinkwater worden beschermd. Het gaat daarbij niet alleen om medicijnresten, maar ook om de zogeheten 'opkomende stoffen'. En vergeet ook niet de lozingen van chemische stoffen, zoals GenX of pyrazool. De complexiteit van de problematiek onderstreept de noodzaak van een integrale aanpak.'

Dik-Faber: 'We wonen allemaal in een gemeenschappelijk huis, onze aarde. Het is aan ons om daar goed op te passen en ervoor te zorgen dat wij én onze kinderen daar nog heel lang op kunnen blijven leven. Dat maakt dat wij als politici – samen met alle stakeholders – de plicht hebben om goed voor het milieu en dus het water te zorgen.'

Motie afspraken uitfaseren hardnekkige stoffen

Suzanne Kröger (GroenLinks) diende bij de begrotingsbehandeling van Infrastructuur en Waterstaat eind 2017 een motie in, die onderstreepte dat er in een volledig circulaire economie geen ruimte is voor slecht-afbreekbare, persistente stoffen omdat deze zich ophopen in het milieu.

Voorbeelden van persistente stoffen zijn GenX en C8, maar ook perfluor-verbindingen die in schuimblussers voorkomen. De motie verzoekt de regering met de Nederlandse industrie afspraken te maken over de uitfasering van het gebruik van persistente stoffen. De motie van Kröger kreeg een meerderheid in de Tweede Kamer.

Motie verbetering kennisdeling over gevaarlijke stoffen

Corrie van Brenk (50PLUS) en Cem Laçın (SP) drongen per motie aan op het verbeteren van de kennisdeling over gevaarlijke stoffen. Hun motie stelt dat het voor de gezondheid van de mens en het ecologisch systeem van belang is dat er zo min mogelijk schadelijke stoffen worden geloosd in het oppervlaktewater. Het is voor bedrijven op dit moment niet verplicht om relevante kennis over gevaarlijke stoffen te delen. De huidige Europese regelgeving, het REACH-systeem, voldoet niet omdat hier geen regels in zitten die rekening houden met de drinkwatervoorziening.

De Tweede Kamer spreekt door het aannemen van deze motie uit dat de informatievoorziening over lozingen aan het bevoegd gezag en de drinkwaterbedrijven moet verbeteren, zo mogelijk ook in Europees verband.

Drinkwatertarief daalt, maar de belasting stijgt

Belastingdruk op drinkwater naar 28%

Vewin verzamelt de tarieven van de tien Nederlandse drinkwaterbedrijven in het jaarlijkse Tarievenoverzicht drinkwater. Onlangs kwam de editie 2018 uit. Meest opvallende conclusie: de belastingdruk op drinkwater, toch een eerste levensbehoefte voor alle Nederlanders, bedraagt dit jaar 28%. Volgend jaar loopt dit zelfs op naar 30% door de alsmaar oplopende precario en de aangekondigde verhoging van het btw-tarief op drinkwater.

Tarieven drinkwater huishoudens

	2017	2018			Verandering t.o.v. vorig jaar
	Totaal per m ³	Vastrecht	Variabel tarief	Totaal per m ³	
	€/m ³	€/jaar	€/m ³	€/m ³	
Waterbedrijf Groningen	1,14	48,81	0,63	1,15	0,2%
WMD Drinkwater	1,19	59,00	0,53	1,16	-2,6%
Vitens	1,11	43,00	0,57	1,03	-7,3%
PWN	1,80	48,77	1,24	1,76	-2,0%
Waternet	1,63	71,33	0,79	1,55	-4,9%
Dunea	1,67	59,21	1,00	1,63	-2,5%
Oasen	1,49	71,40	0,73	1,49	-0,1%
Evides Waterbedrijf	1,53	86,36	0,69	1,61	5,1%
Brabant Water	1,21	70,44	0,43	1,18	-2,6%
WML	1,61	82,17	0,69	1,56	-3,0%
Nederland¹⁾	1,41	65,00	0,69	1,38	-1,9%

1) Inclusief precario.

Tabel 1: Drinkwatertarieven 2018 per distributiegebied.

Elk drinkwaterbedrijf stelt voor aanvang van een nieuw kalenderjaar een tarievenregeling op. De belangrijkste conclusie: de drinkwaterbedrijven slagen er de afgelopen jaren in voor een steeds lager tarief drinkwater te produceren, maar de belastingdruk op de prijs neemt toe.

Drinkwatertarief daalt

Tabel 1 toont de drinkwatertarieven – dat zijn de ‘kale’ leveringsprijzen, exclusief verbruiksbelastingen – in 2018 per distributiegebied. Voor de overzichtelijkheid zijn de deelgebieden met precario hieruit weggelaten. Het gemiddelde drinkwatertarief bedraagt in 2018 € 1,38 per m³ drinkwater (inclusief precario, exclusief Belasting op Leidingwater (BoL) en btw). Dit betekent een prijsdaling van 1,9% ten opzichte van 2017, toen het tarief € 1,41/m³ bedroeg.

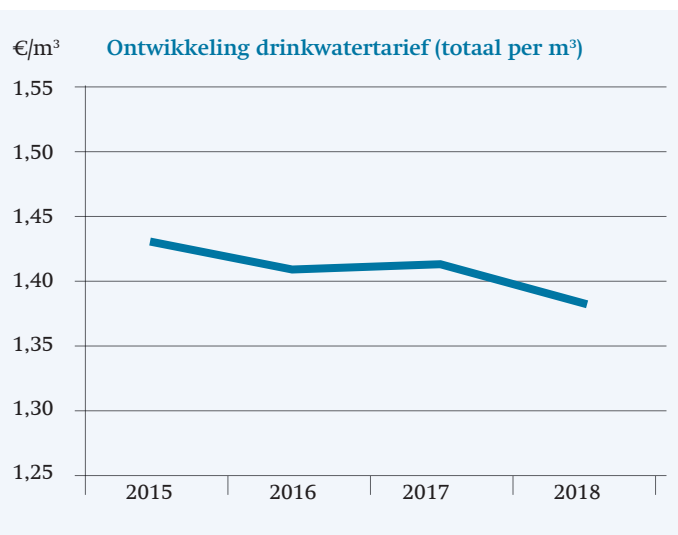
Het variabele tarief (€ 0,69/m³) bedraagt 50% van het totale tarief, het vastrecht 46,2% en precario 3,8%. In figuur 1 is de tariefontwikkeling sinds 2015 weergegeven. In vergelijking met 2015 is het drinkwatertarief in 2018 met 3,2% gedaald.

Provinciale grondwaterheffing

Provinciale grondwaterheffing is een kostprijsverhogende heffing die via het drinkwatertarief in rekening wordt gebracht bij de watergebruiker. Bij bedrijven die drinkwater uit grondwater vervaardigen, is deze inbegrepen in het variabele tarief. Het tarief varieert per provincie en bedraagt gemiddeld € 0,015 per m³ onttrokken grondwater. Verdeeld over de totale drinkwaterafzet in Nederland (inclusief water dat is gemaakt uit oppervlaktewater) bedraagt de provinciale grondwaterheffing € 0,011 per m³.

Precario

Een andere kostprijsverhogende belasting die via het drinkwatertarief in rekening wordt gebracht, is de precariobelasting. De drinkwaterbedrijven moeten deze belasting aan een aantal gemeenten afdragen als vergoeding voor het hebben van leidingen in de ge-

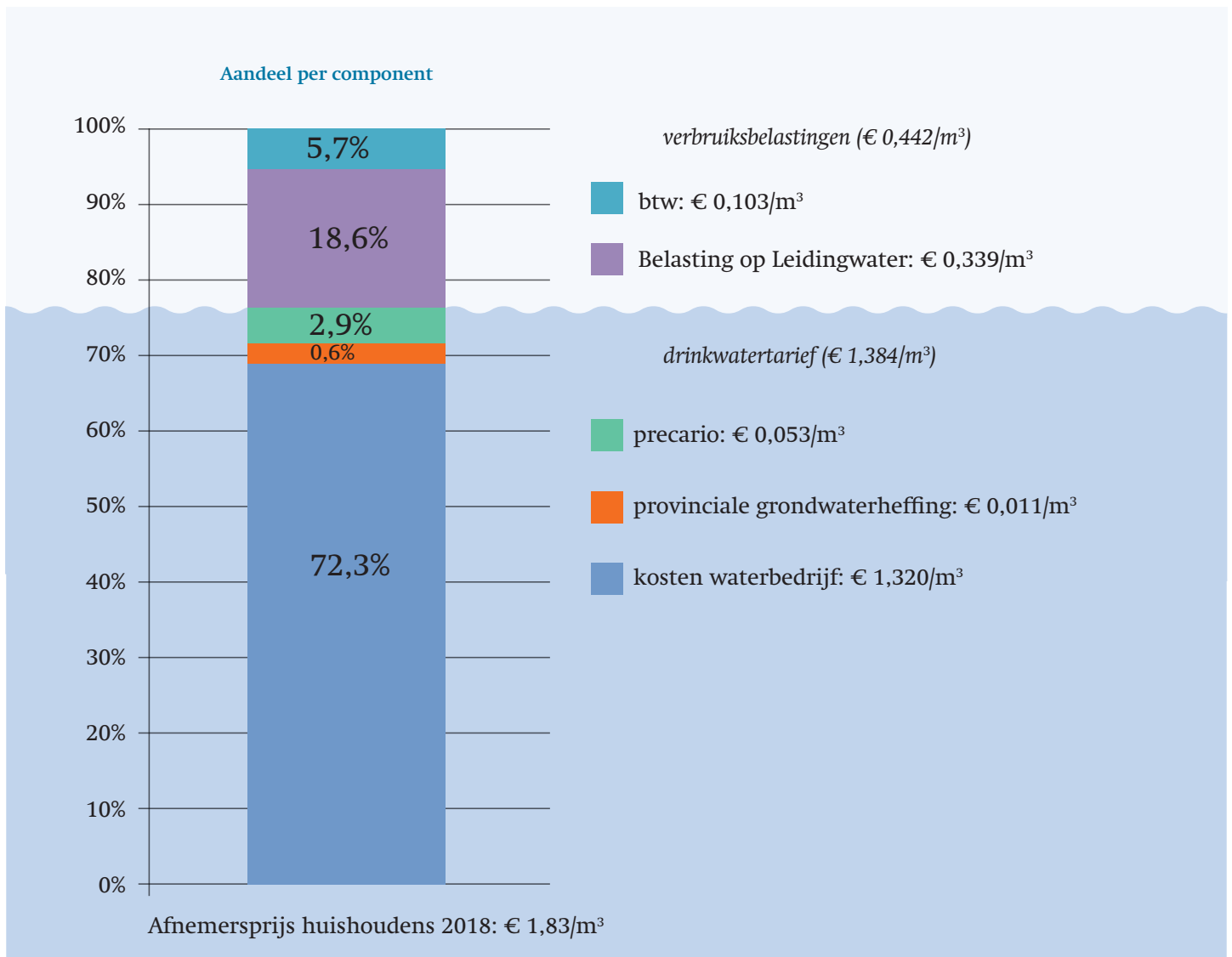

Figuur 1: Tarief drinkwater daalt structureel.

Berekening totaal drinkwatertarief per m³

In tabel 1 en figuur 1 is het totale drinkwatertarief per m³ weergegeven waarin zowel het variabel tarief als het vastrecht is meegenomen (exclusief verbruiksbelastingen). Bij de berekening van het totaal tarief per m³ is uitgegaan van een gemiddeld gezin met een bemeterde woning. Voor een gemiddeld gezin is uitgegaan van een drinkwatergebruik van 94,0 m³ per gezin per jaar in Nederland.

Dit gebruik is gebaseerd op een gemiddeld drinkwatergebruik van 43,5 m³ per persoon per jaar (Kantar/Vewin-onderzoek Watergebruik Thuis 2016) en een gemiddeld aantal van 2,16 personen per huishouden (CBS, cijfer 2017). De formule voor de berekening is: vastrecht / 94,0 + variabel tarief. Bij sectorgemiddelden is in de formule het vastrecht inclusief precario meegenomen.

Figuur 2: Kostprijs vs. belastingdruk.

meentelijke ondergrond. Dit wordt aan de klant doorberekend in de vorm van een extra, vast bedrag, naast het vastrecht.

Het aantal gemeenten dat precario heft, is gestegen van 64 in 2017 naar 74 in 2018. Precario levert voor de desbetreffende drinkwaterklanten een verhoging op van de drinkwaterfactuur van € 2,50 tot € 99. Verdeeld over alle huishoudens stijgt daardoor de belastingdruk van precario van € 4,03 per jaar in 2017 naar € 4,99 in 2018, ofwel van € 0,043 naar € 0,053 per m³ geleverd drinkwater. In 2017 is bij wet besloten dat vanaf 1 januari 2022 geen precario op drinkwaterleidingen meer mag worden geheven. Tot dan geldt een overgangstermijn waarin gemeenten de tarieven kunnen afbouwen, maar ook precario mogen blijven heffen.

Verbruiksbelastingen

Bovenop het drinkwatertarief brengt het rijk verbruiksbelastingen in rekening: Belasting op Leidingwater (BoL) en btw. De verbruiksbelastingen bedragen in 2018 in totaal € 0,44 per m³ drinkwater (figuur 2).

De BoL wordt op grond van de Wet belastingen op milieugrondslag sinds 2000 geheven over de eerste 300 m³ afgenomen leidingwater. Deze belasting steeg tussen 2000 en 2013 geleidelijk van € 0,129 naar € 0,165 per m³ en werd vervolgens in 2014 verdubbeld naar € 0,330 per m³. Sindsdien is de BoL verder toegenomen tot € 0,339 per m³ in 2018: dat is dus bijna 34 eurocent per 1.000 liter.

Belasting op belasting

Over drinkwater wordt het lage btw-tarief van 6% geheven. In 1999 is de btw tijdelijk verhoogd naar het toenmalige hoge tarief van 17,5%. Dit werd in 2000 weer ongedaan gemaakt, maar daar stond toen de introductie van de BoL tegenover. Btw moet worden berekend over de gehele drinkwaterfactuur en dus ook over de BoL. In 2017 heeft het nieuw aangetreden kabinet besloten de btw op drinkwater te verhogen van 6 naar 9%. Dat betekent een totale verhoging van € 50 miljoen per jaar (huishoudens en bedrijven samen). Voor een gemiddeld huishouden betekent dit een stijging van de jaarlijkse kosten van € 4,86.

Afneemprijs en belastingdruk

De afneemprijs die een huishouden in 2018 betaalt inclusief verbruiksbelastingen, bedraagt € 1,83 per m³ drinkwater. Het aandeel belastingen in deze prijs is € 0,51 per m³, ofwel 27,7% van de totale afneemprijs. De belastingen bestaan uit de kostprijsverhogende belastingen (precario en provinciale grondwaterheffingen) die geïnd worden via het drinkwatertarief, en de verbruiksbelastingen die worden geïnd bovenop het drinkwatertarief.

Figuur 2 toont het bedrag per m³ van de diverse belastingcomponenten en het procentuele aandeel dat ze uitmaken van de afneemprijs. De daadwerkelijke kosten van het waterbedrijf bedragen € 1,32 per m³, 72,3% van de afneemprijs. De rest (27,7%) zijn dus belastingen.

Effect btw-verhoging

Op basis van de tarieven 2018 brengt de voor volgend jaar geplande btw-verhoging een prijsstijging teweeg van € 1,83 naar € 1,88 per m³ drinkwater. Het aandeel belastingen neemt erdoor toe naar 29,7% van de afneemprijs.

Vewin vindt dat de belastingdruk op de eerste levensbehoefte drinkwater zo laag mogelijk moet zijn en dat efficiencyverbeteringen van de drinkwaterbedrijven via tariefsverlagingen ten goede moeten komen aan de klant. Daarom bepleit Vewin dat het besluit om de btw te verhogen wordt teruggedraaid of wordt gecompenseerd door een verlaging van de Belasting op Leidingwater (BoL).

Standpunt Vewin

Het kabinet heeft besloten om het lage btw-tarief, dat voor drinkwater geldt, te verhogen van 6% naar 9%. Btw wordt geheven over de kale prijs van drinkwater én over de Belasting op Leidingwater en de overige belastingen die worden geheven op drinkwater. Alles opgeteld leidt de verhoging van het btw-tarief jaarlijks tot € 50 miljoen lastenverzwaring voor de drinkwaterklant.

Drinkwater is een gezonde eerste levensbehoefte. De drinkwaterbedrijven zijn van mening dat er voor iedereen voldoende en goed drinkwater beschikbaar moet zijn tegen zo laag mogelijke kosten.

De drinkwaterbedrijven zijn in de afgelopen jaren in staat geweest om het (gemiddelde) drinkwatertarief te laten dalen door het doorvoeren van efficiencyverbeteringen. Toch voelt de consument die tariefdaling nauwelijks in de portemonnee, omdat de overheid nieuwe belastingen oplegt of belastingen verhoogt. De verdubbeling van de Belasting op Leidingwater in 2014 en de sterk stijgende precariobelasting op drinkwaterleidingen zijn daarvan vooral de oorzaak. Daar komt nu de verhoging van de btw bij.

De drinkwatervoorziening draagt bij aan een goede volksgezondheid, een gezond milieu en een duurzame samenleving. Het belasten van drinkwater is geen milieumaatregel: drinkwater is een gezonde eerste levensbehoefte die op zeer milieuvriendelijke wijze wordt geproduceerd en gedistribueerd. Het belasten van water is daarmee een principiële onjuiste keuze. Zeker waar onbenutte alternatieve belastingmaatregelen voorhanden zijn, zoals het belasten van vervuilende stoffen die het (water)milieu aantasten.

Het duurder maken van drinkwater door het verhogen van de belastingen op drinkwater is een verkeerd signaal aan de consumenten van drinkwater. Drinkwater wordt daardoor voor consumenten onaantrekkelijker ten opzichte van minder gezonde en minder duurzame alternatieven.

Vewin vindt dat de prijs van drinkwater niet mag worden bepaald door iets anders dan de kostprijs van productie en distributie van het drinkwater. Drinkwater mag zeker niet duurder worden door verhoging of introductie van belastingen. De drinkwatersector pleit al jaren voor afschaffing van belastingen op drinkwater. Vewin stelt daarom voor om de voorgenomen verhoging van de btw op drinkwater terug te draaien dan wel de Belasting op Leidingwater navenant te verlagen.

- Geen verhoging van de btw op drinkwater
- Als de btw-verhoging op drinkwater onverhoopt doorgaat, compenseer deze dan door verlaging van het tarief van de Belasting op Leidingwater.

Leo Hendriks (WMD): 'Nadenken over toekomst drinkwater.'

Leo Hendriks, directeur van WMD Drinkwater

'Meer trots, meer delen, meer samen'

Leo Hendriks (53) is sinds september de nieuwe directeur van drinkwaterbedrijf WMD, in Drenthe. Hij werkt al meer dan 25 jaar in de watersector. Niet vreemd als je zijn gedrevenheid voor gezond drinkwater kent en daar zijn liefde voor techniek bij optelt. Tijd voor een interview over zijn visie op de sector. 'Krachten bundelen, kennis delen, samen optrekken en trotser en zelfbewuster naar buiten treden. Ik jaag het graag allemaal wat aan!'

De nieuwe directeur van WMD is trots op 'zijn' drinkwaterbedrijf, dat dit jaar 80 jaar bestaat. Met 'ontzettend veel plezier' gaat hij dagelijks naar zijn nieuwe werkplek. De belangrijkste reden van de lol die hij er elke

dag beleeft, is zijn liefde voor het product: 'Gezond drinkwater is een eerste levensbehoefte; we kunnen niet zonder. Daarnaast gaat het bij drinkwater heel veel over techniek en dat vind ik fascinerend. Chemie,

biologie, fysica, werktuigbouw, installatie-techniek... Het zal dan ook niet verbazen dat ik civiele techniek heb gestudeerd en na mijn studie in en buiten Nederland heb bijgedragen aan schoon en gezond drinkwater.'

En juist in het buitenland, en dan vooral in ontwikkelingslanden, ervoer Hendriks dat onze drinkwatervoorziening tot de wereldtop behoort. ‘De kwaliteit ervan is excellent en de leveringszekerheid is ongekend.’

Trots meer etaleren

Hij vindt dan ook dat we als sector onze kennis, kunde en trots meer kunnen etaleren. De drinkwatervoorziening is dankzij technische vooruitgang en innovatie per eenheid product goedkoper geworden. ‘Welke sector doet dat ons na? Dat is toch een boodschap die we kunnen verspreiden? Ik ga overigens niet letterlijk de barricades op. Mijn bijdrage als directeur is echt in gesprek gaan met beleidsmakers, rijksoverheid, provincies en gemeenten. Ook over een onderwerp als grondwater; dat is een onbesproken grondstof die steeds minder vanzelfsprekend wordt.’

‘Het wordt tijd dat Nederland gaat nadenken over hoe we ons drinkwater in de toekomst veilig en gezond houden. Dat wordt namelijk steeds moeilijker. De afspraak in Europa is dat het oppervlaktewater en het grondwater om drinkwater van te maken steeds schoner worden, zodat we steeds minder hoeven te zuiveren. Maar in de Nederlandse praktijk gebeurt het tegenovergestelde.’

Hendriks is gedreven als het gaat om samenwerking. ‘Bij innovatie is delen een voorwaarde. Alles wat wij uitvinden, is ook beschikbaar voor andere drinkwaterbedrijven. Daarbij is de gedachte dat drinkwater ook een voorwaarde is voor een gezond leven, voor ons allemaal. Ik vind het dus belangrijk om kennis onderling te delen. Wanneer enthousiaste collega’s en bedrijven samenwerken, leren ze van elkaar en inspireren ze elkaar en dat zorgt voor innovaties, nu en in de toekomst. Als directeur van waterbedrijf WMD zet ik me daar voor in.’

‘BIJ INNOVATIE
IS DELEN EEN
VOORWAARDE’

Drinkwaterproductiestation Assen van WMD.

Dicht bij het vak

Samenwerken en voor elkaar zorgen zit in de Drentse volksaard en ook in de aard van WMD, meent de nieuwe directeur. ‘Onze mensen zijn zeer betrokken. Bij het product, bij het bedrijf, de collega’s, de klanten, de omgeving. Daar komt bij dat WMD’ers graag autonoom werken, dicht bij het vak willen staan en zelf keuzes willen maken. De grote betrokkenheid in combinatie met de autonomie maakt ons een bijzonder bedrijf. We hebben dan ook als een van de weinige drinkwaterbedrijven nog een eigen werkplaats en een eigen ingenieursbureau. We zetten onze kennis in voor klanten en collega’s.’

‘Ook om mensen van elders van drinkwater te voorzien, past in deze cultuur. Dat gaat soms echter ook te ver, zoals is gebleken bij de projecten die WMD in Indonesië heeft gedaan. In de oorsprong was het een nobel doel, in de praktijk is het anders gelopen dan we hadden verwacht. Dat heeft wel iets met de organisatie gedaan. Er zal nog wat tijd overheen gaan, maar straks horen ook de lessen die we hebben geleerd in Indonesië gewoon bij de historie van WMD.’

Daar heb ik alle vertrouwen in. En we hebben al geleerd; we kiezen vandaag de dag veel zorgvuldiger wat we wel en niet doen als drinkwaterbedrijf.’

Vertrouwen houden in drinkwater

Gevraagd naar de uitdagingen van WMD, stelt Hendriks dat die niet veel verschillen van die van de gehele drinkwatersector. ‘Het op orde houden van onze installaties en leidingen is voor iedereen in onze sector dagelijkse kost. Verder is het toepassen van ICT en automatisering van onze processen actueel.’

Een knelpunt is het tekort aan goed geschoold technisch personeel met liefde voor drinkwater en techniek. Hendriks: ‘Er is mij dan ook veel aan gelegen om ervoor te zorgen dat jongeren geïnteresseerd raken in techniek en een technische opleiding gaan volgen. De uitdaging is om samen de goede kwaliteit, de lage prijs en de leveringszekerheid van ons drinkwater te kunnen blijven garanderen. Zo zorgen we ervoor dat klanten vertrouwen houden in het Nederlandse drinkwater.’

Bestuursovereenkomst Nitraat

Brede samenwerking bij terugdringen nitraat in grondwaterbeschermingsgebieden

Landbouworganisatie LTO, het Interprovinciaal Overleg IPO, Vewin en de ministers van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) werken nauw samen om de uitspoeling van nitraat in grondwaterbeschermingsgebieden terug te dringen. Ze hebben eind 2017 in een bestuursovereenkomst afgesproken om de waterkwaliteit in circa 40 grondwaterbeschermingsgebieden zó te verbeteren, dat wordt voldaan aan de wettelijke norm voor nitraat.

De bronnen voor drinkwater – het oppervlaktewater en het grondwater – staan aan vele kanten onder druk. Denk aan industriële lozingen, medicijnresten en oude bodemverontreinigingen. Ook de landbouw is nog steeds een belangrijke veroorzaker van waterkwaliteitsproblemen, bijvoorbeeld op het gebied van nitraat, bestrijdingsmiddelen en veterinaire medicijnresten.

Dit probleem wordt onder andere benoemd in de Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater, die een jaar geleden van start is gegaan. Deze samenhangende aanpak is gericht op verbetering van de waterkwaliteit en bescherming van drinkwaterbronnen.

Europese regelgeving

Binnen de integrale delta-aanpak is nitraat een belangrijk spoor, dat relevant is voor grondwaterwinningen van vier drinkwaterbedrijven in zeven provincies. De ministeries van LNV en IenW stellen sinds eind vorige eeuw elke vier jaar een Actieprogramma Nitraatrichtlijn op, het NAP. Dit nationale mestbeleid is een verplichting vanuit de Europese Nitraatrichtlijn, waarin lidstaten moeten aangeven hoe zij ervoor gaan zorgen dat er minder waterverontreiniging ontstaat door nitraten uit agrarische bronnen.

Het 6de NAP is onlangs vastgesteld en geldt van 2018 tot eind 2021; in 2022 start dan het 7de NAP, dat zal lopen tot 2025. In 2027, tijdens het 8ste NAP, zal Nederland ook moeten voldoen aan alle doelen van de Europese Kaderrichtlijn Water, de KRW.

Normoverschrijdingen

Op basis van de Nitraatrichtlijn mag de nitraatconcentratie in grondwater de grens van 50 mg/l niet overschrijden. Volgens de Grondwaterrichtlijn – waarin de grondwateraspecten van de KRW worden gespecificeerd – is de nitraatnorm van 50 mg/l specifiek van toepassing voor grondwaterbeschermingsgebieden. Uit het rapport 'De gevolgen van mestgebruik voor drinkwaterwinning' van onderzoeksinstituut KWR uit 2016 blijkt echter dat bemesting

‘DE MINISTER VAN LNV IS EIND- VERANTWOORDELIJK VOOR HET NEDERLANDSE MESTBELEID’

tussen 2000 en 2015 in 86 grondwaterwinningen heeft geleid tot normoverschrijdingen van nitraat, hardheid, sulfaat en nikkel.

Onderzoeken RIVM en KWR

Onderzoek van het RIVM naar de effecten van het landelijk mestbeleid uit 2017 toonde aan dat in circa tien grondwaterbeschermingsgebieden de nitraatconcentratie in het ondiepe grondwater in 2026-2030 naar verwachting hoger zal zijn dan 50 mg/l. In circa 30 andere gebieden zal de concentratie nitraat volgens het RIVM de norm dicht benaderen. De hoogste concentraties en de meeste normoverschrijdingen worden verwacht bij kwetsbare grondwaterwinningen in agrarische gebieden op de zand- en lössgronden van de zuidelijke en oostelijke provincies. In totaal zijn er dus zo'n 40 'probleemgevallen'.

Extra inzet nodig

In het 6e NAP wordt erkend dat het beleid van de opeenvolgende actieprogramma's niet garandeert dat de wettelijke nitraatnorm wordt gehaald in elk afzonderlijk gebied waar grondwater wordt gewonnen voor de productie van drinkwater. Extra inzet is nodig voor de 40 grondwaterbeschermingsgebieden waar kwaliteitsproblemen bestaan of dreigen te ontstaan. Hiervoor is eind 2017 een bestuursovereenkomst gesloten tussen rijksoverheid, provincies, landbouwbedrijfsleven en de drinkwaterbedrijven. Deze overeenkomst vormt onderdeel van het 6de Actieprogramma Nitraatrichtlijn.

'MESTPROBLEMATIEK NOG STEEDS ACTUEEL EN OMVANGRIJK VOOR DRINKWATERBEDRIJVEN'

Bestuursvereenkomst Nitraat

De betrokken partijen hebben in de Bestuursvereenkomst Nitraat afgesproken gezamenlijk te werken aan een vermindering van de nitraatuitspoeling in de circa 40 betrokken grondwaterbeschermingsgebieden.

Doel is om op gebiedsniveau blijvend aan de wettelijke nitraatnorm van 50 mg/l te voldoen. Het is cruciaal dat de nitraatconcentraties in de 40 grondwaterbeschermingsgebieden zo snel mogelijk – uiterlijk gedurende de looptijd van het 7e NAP – onder de norm van 50 mg/l zullen zijn.

Integrale, niet-vrijblijvende aanpak

Vewin vindt het belangrijk dat ook andere stoffen die gerelateerd zijn aan mestgift, in deze aanpak worden meegenomen. Ook moeten de doelen van de KRW – geen achteruitgang en op termijn verbetering van de waterkwaliteit – in alle andere grondwaterbeschermingsgebieden worden gehaald. De drinkwatersector is voorstander van een integrale benadering en een duurzame relatie tussen landbouw en waterwinning. Waar mogelijk moet de aanpak van de nitraatproblematiek daarom worden gecombineerd met an-

dere vraagstukken, bijvoorbeeld op het gebied van gewasbeschermingsmiddelen.

De aanpak in de bestuursvereenkomst is vrijwillig, maar niet vrijblijvend. Begin 2018 wordt bepaald in welke gebieden de aanpak van start gaat. Regelmatig zal de voortgang worden geëvalueerd, voor het eerst in 2019. Bij onvoldoende voortgang kan het ministerie alsnog de regels in het 6e NAP aanscherpen.

Uitvoering bestuursvereenkomst

Er zullen regionale uitvoeringsovereenkomsten worden gesloten tussen de betrokken partijen, zoals de provincie, de regionale landbouworganisatie en het drinkwaterbedrijf, met concrete afspraken per gebied. Deze afspraken worden vervolgens uitgewerkt in projectplannen.

De maatregelen moeten niet alleen leiden tot een betere waterkwaliteit, maar zullen ook moeten passen in een goede landbouwpraktijk en de grondgebruikers helpen bij het behalen van positieve financiële bedrijfsresultaten. Afgesproken is onder meer dat per gebied gezamenlijk geanalyseerd wordt hoe hoog nitraatconcent-

traties zijn, wat de precieze oorzaken daarvan zijn en welke maatregelen genomen zullen worden om deze concentraties te verlagen. Samen met boeren wordt per regio nagedacht over hoe dagelijkse werkzaamheden en bewerking van het land anders kunnen, zodat de nitraatnormen worden gehaald.

Aansluiten bij bestaande initiatieven

Daarbij wordt voortgebouwd op succesvolle bestaande regionale initiatieven van provincies, landbouworganisaties en de drinkwatersector. Door projecten zoals Vruchtbare Kringloop in Gelderland en Boeren voor Drinkwater in Overijssel is de nitraatuitspoeling lokaal al verminderd. Ook in Noord-Brabant en Limburg heeft een gezamenlijke aanpak tot een verbetering van de waterkwaliteit geleid. Het is de bedoeling deze succesvolle projecten verder uit te breiden naar de 40 grondwaterbeschermingsgebieden.

Kostenverdeling

De kosten voor de uitvoering van de bestuursovereenkomst worden verdeeld over drie partners bij de bestuursovereenkomst: het Rijk, de betrokken provincie en het betrokken drinkwaterbedrijf dragen per gebied elk een derde van de kosten. Inzet van tijd en materieel en uitvoering van maatregelen op bedrijfsniveau zijn voor rekening van de betrokken agrariërs.

Verplichte maatregelen

Eind 2018 zal een overzicht worden opgesteld van de afgesproken maatregelen in alle betrokken grondwaterbeschermingsgebieden. Op basis hiervan wordt geëvalueerd of het mogelijk is om met deze maatregelen de doelen van de Bestuursovereenkomst Nitraat te halen. Uiterlijk op 30 juni 2019 besluiten de betrokken partijen in een bestuurlijk overleg of er voldoende voortgang is in de uitvoering van de overeenkomst. Mocht worden vastgesteld dat dit niet het geval is, dan zal het ministerie van LNV in een update van het 6de NAP aanvullende – verplichte – maatregelen opleggen.

Juridisch kader

Het is nog niet helder onder welk juridisch kader – bijvoorbeeld de Meststoffenwet of milieubeleid – de aanvullende maatregelen kunnen worden opgelegd. Daarom pleit Vewin ervoor om dit nu al nader uit te zoeken en niet te wachten tot het moment dat moet worden besloten over het al dan niet opleggen van verplichte maatregelen.

Standpunten drinkwatersector

Bij de uitvoering van het 6e NAP en specifiek de bestuursovereenkomst zijn de volgende punten voor de drinkwatersector essentieel:

- Doelmatigheid centraal

In de regionale uitvoeringsovereenkomsten moet een duidelijke relatie worden gelegd tussen inzet en resultaten, moet de voortgang van de uitvoering worden bewaakt en moeten afspraken zo nodig kunnen worden bijgesteld.

- Goede voortgangsbewaking

Gezien de kwetsbaarheid van grondwaterbeschermingsgebieden voor problemen door mest is effectieve inzet op toezicht en handhaving hier zeer belangrijk. Dit is ook nodig om goed zicht te krijgen op de voortgang in de uitvoering van de afgesproken maatregelen uit de overeenkomst, en om te kunnen bepalen of er voldoende verbetering van de grondwaterkwaliteit wordt gerealiseerd.

- Tijdige besluitvorming over eventuele verplichte maatregelen

Zoals aangegeven in het 6e NAP zal uiterlijk 30 juni 2019 besloten worden of er voldoende voortgang is in de uitvoering van de overeenkomst om de doelen te kunnen halen. Als er in een of meerdere gebieden onvoldoende perspectief is op doelbereik, dan zullen aanvullende maatregelen verplicht worden gesteld gedurende de looptijd van het 6e NAP. Vewin bepleit dat eind 2018 helder is welk wettelijk instrumentarium hiervoor het meest geëigende kader biedt.

- Een krachtige regierol van het Rijk

Het ministerie van LNV is eindverantwoordelijk voor het halen van de nitraat- en KRW-doelen. Dat vraagt om een sterke regierol van het ministerie bij de monitoring van de voortgang, de evaluatie van de resultaten en eventuele bijsturing – en tijdige besluitvorming over verplichte maatregelen – als onvoldoende resultaten worden behaald.

Olaf van der Kolk, directeur AquaMinerals.

AquaMinerals loopt voorop in ontwikkeling circulaire economie

‘Water is de meest circulaire grondstof’

AquaMinerals geeft stoffen die overblijven na de zuivering van water een tweede leven. Zoals kalkkorrels voor tapijttegels of kalkslib als meststof in de landbouw. Dankzij nieuwe ontwikkelingen komen sommige reststoffen nu ook ten goede aan de drinkwaterbedrijven zelf. Zo is de circulaire economie weer een stapje dichterbij.

AquaMinerals (voorheen de Reststoffenunie) zorgt al 22 jaar voor het hergebruik of de recycling van reststoffen die na waterzuivering overblijven. In de loop der jaren zijn steeds meer toepassingen in de bouw, infrastructuur of landbouw mogelijk gebleken. ‘We begonnen met een oplossing voor de afvalproblematiek’, zegt Olaf van der Kolk, directeur van AquaMinerals. ‘Gaandeweg vonden we nieuwe bestemmingen voor de reststoffen. Zo bleek waterijzer – dat overblijft na het ontijzeren van grondwater – goed bruikbaar om zwavel uit biomassa te verwijderen. En daarmee konden we een probleem van biogasproducenten helpen oplossen.’

Waterijzerslib als filter

Een nieuwe ontwikkeling die hieruit voortvloeit, komt de watersector zelf ten goede. Van der Kolk: ‘Waterijzer kan arseen aan zich binden. Tot korrels geperst waterijzerslib kan als filter fungeren om natuurlijk arseen uit het opgepompte grondwater te verwijderen.’

Zuiver kalk

Ook de markt vraagt AquaMinerals om innovaties. Zo waren kalkkorrels lange tijd niet toepasbaar in de tapijt- en papierindustrie, omdat er nog te veel zand achterbleef. Pas toen er met behulp van calciet zuiver kalk gemaakt kon worden, waren de korrels bruikbaar in het productieproces voor nieuwe tapijttegels en voor papier.

Ook de glassector heeft behoefte aan zuivere kalk, onder andere voor het glas van zonnecollectoren. Van der Kolk: 'Vooral de kalk uit het zachte Limburgse drinkwater is heel zuiver. Het is populair bij vlakglasfabrikanten in het Ruhrgebied die zonnecollectoren produceren. Dat heeft de voorkeur boven kalk uit een steengroeve, hoewel dat minder kostbaar is.'

Aa en Maas

AquaMinerals werd opgericht als shared service centrum voor alle drinkwaterbedrijven om reststoffen uit drinkwaterproductie een betere bestemming te geven. Sinds 1 januari 2018 is er een nieuwe aandeelhouder bijgekomen: Waterschap Aa en Maas. Het Brabantse waterschap had behoefte aan een uitvoeringsorganisatie die teruggewonnen reststoffen uit de rioolzuivering, zoals struviet, cellulose en zand, een goede bestemming kon geven. Van der Kolk verwacht dat andere waterschappen zullen volgen. 'Het zijn publieke organisaties met andere bestuursprocessen en regelgeving dan de drinkwaterbedrijven, maar er zijn meer overeenkomsten dan verschillen. Ook het waterschap zuivert water en zoekt zinvolle bestemmingen voor reststoffen. Wij kunnen daarbij helpen en elkaar versterken.'

Grondstoffenakkoord

In september 2016 presenteerde het kabinet het rijksbrede programma 'Nederland Circulair in 2050'. Dit leidde een paar maanden later tot het breed onderschreven Grondstoffenakkoord. Van der Kolk vindt het in de basis een positief akkoord. Het toont een ambitieuze overheid, en stakeholders worden betrokken bij de ontwikkeling van transitie-agenda's. Opvallend vindt hij dat er weinig acties worden benoemd voor onder andere het hergebruik van stoffen uit de drinkwaterproductie. 'Aan de ene kant begrijpelijk, want de teruggewonnen grondstoffen uit drinkwater spelen in volume in de circulaire economie een marginale rol. Bovendien wordt er inmiddels al veel hoogwaardig ingezet, waardoor de urgentie lager is dan bij andere economische sectoren. De teruggewonnen stoffen uit de communale afvalwaterketen krijgen overigens wél een prominentere rol in de transitie-agenda.'

Kennis delen

AquaMinerals heeft alles in zich om een vooraanstaande rol te spelen bij deze transities. De sector is goed georganiseerd, innovatief, onderzoeksgericht en circulariteit zit in haar genen. Meer dan 99% van alle reststoffen uit de drinkwaterproductie wordt gerecycled. 'Water is de meest circulaire grondstof die er bestaat', zegt Van der Kolk. 'Momenteel onderzoeken we hoe we nog meer een maatschap-

Struviet wordt gewonnen uit o.a. afvalwater en separaat ingezamelde urine.

pelijke rol kunnen spelen op weg naar een circulaire economie. Met onze kennis over afvalstromen en reststoffen kunnen we andere sectoren helpen die tegen dezelfde problemen aanlopen.'

Rechtsonzekerheid

AquaMinerals ervaart wel steun van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Wat Van der Kolk opvalt, is dat de ambities van de centrale overheden nog niet goed doorgedrongen zijn naar lagere overheden en handhavers. 'Regels zijn vaak voor meerdere uitleg vatbaar. Het komt voor dat een handhaver van een herkomstlocatie een keten goedkeurt, terwijl aangekomen op de bestemming een lokale handhaver alles stillegt omdat hij zich niet kan vinden in wat er gebeurt. Dit leidt zowel tot economische schade als rechtsonzekerheid.'

Europa

De grootste knelpunten ervaart AquaMinerals bij grensoverschrijdende handel in secundaire grondstoffen. Elk land heeft zo zijn eigen interpretatie of een secundaire grondstof een afvalstof is of een product. Dat leidt tot rechtsongelijkheid en betekent dat bij vervoer over de grens voor elk Europees land weer een aparte grondstoffenverklaring nodig is. Van der Kolk: 'Eenduidige uitleg en uitvoering van Europese regelgeving is cruciaal om knelpunten op te lossen. Van Europa hoeven we op dat punt de komende jaren helaas weinig te verwachten, daarvoor wordt er in de lidstaten té verschillend gedacht over afval.'

Eenduidig

Nederland heeft binnen Europa voorgesteld om duidelijker te maken wanneer een stof geen afvalstof is. Dit zou afzet van reststoffen in het buitenland makkelijker maken. Van der Kolk realiseert zich dat de watersector wel gebaat is bij strenge wetgeving in verband met de waterkwaliteit. 'Het waterbelang gaat ook wat mij betreft boven reststoffen. Soepele of strenge regels, als ze maar eenduidig zijn. Dat is wat we willen.'

Kalkkorrels: legvoer voor kippen, recyclebare tapijttegels en pH regulator.

Ijzerpellets uit waterijzer worden gebruikt om geur te bestrijden.

Watereducatie Vitens

Op stap door het lab

Afgelopen december bezocht een groep van 's werelds meest getalenteerde middelbare scholieren het drinkwaterlaboratorium van Vitens. Samen met Wetterskip Fryslân, Wetsus en Hogeschool Van Hall Larenstein nam Vitens hen mee langs 'Water in Nederland'. In het Vitens-lab kregen de leerlingen te zien hoe je met innovatieve manieren van meten 24 uur per dag de kwaliteit van drinkwater in Nederland kunt garanderen.

Jurjen van Tellingen, projectmedewerker van het laboratorium van Vitens.

Het bezoek van de scholieren was onderdeel van de International Junior Science Olympiad (IJSO), die dit keer in Nederland werd gehouden. De IJSO is een wedstrijd waarbij leerlingen vanuit de gehele wereld bij elkaar komen om de competitie aan te gaan in de vakken scheikunde, natuurkunde en biologie. Tussen de wedstrijddagen door maakten zij dit keer kennis met 'Water in Nederland'.

Lab-robots

De 120 leerlingen ontdekten wat het werk van een laborant in een drinkwaterlaboratorium inhoudt. Zij kregen onder andere een rondleiding langs de robots in het lab en deden proefjes om de kwaliteit van drinkwater te onderzoeken. Samen met de analisten van Vitens leerden zij van alles over chemisch en microbiologisch onderzoek, zoals het vaststellen van de aanwezigheid van ziekteverwekkende bacteriën.

Het laboratorium van Vitens is een van de grootste en meest geavanceerde drinkwaterlaboratoria van Europa. Dagelijks worden ongeveer 500 monsters verwerkt: jaarlijks gaat het om 300.000 monsterflessen. Het aantal analyses per dag bedraagt 600, elk op meer dan 2.300 componenten.

Handreiking RIVM voor overheden en drinkwaterbedrijven

De zorgplicht drinkwater in de praktijk

Drinkwaterbedrijven en overheden zorgen er samen voor dat de openbare drinkwatervoorziening duurzaam wordt veiliggesteld. Dit wordt in drinkwaterland ook wel de 'zorgplicht drinkwater' genoemd. Met name door de komst van de Omgevingswet krijgen meer overheden te maken met deze zorgplicht. Hoe vul je dat als beleidsmaker in de praktijk in?

Schoon drinkwater uit de kraan! Drinkwaterbedrijven zijn verplicht het 24/7 te leveren. Overheden hebben op hun beurt de taak zorg te dragen voor kwalitatief goed grond- en oppervlaktewater, zodat daar drinkwater uit bereid kan worden. Iedereen die zich bezighoudt met beleid op het terrein van ruimtelijke ordening, water of milieu heeft een verantwoordelijkheid voor de invulling van de zorgplicht drinkwater. Samenwerken aan de bescherming van schone bronnen en infrastructuur is een grote uitdaging voor de komende jaren.

Dwingende reden van groot openbaar belang

Drinkwaterbedrijven en overheden moeten er samen voor zorgen dat de openbare drinkwatervoorziening duurzaam wordt veiliggesteld. Daartoe zijn ze wettelijk verplicht, op basis van de Drinkwaterwet. De drinkwatervoorziening is een dwingende reden van groot openbaar belang. Daarom moet bij allerlei voorgenomen activiteiten in de openbare ruimte goed worden gekeken naar de duurzame bescherming van de drinkwatervoorziening.

In de praktijk betekent dat bijvoorbeeld dat een gemeente bij de aanvraag voor een bouw- of omgevingsvergunning altijd moet kijken of en in hoeverre de drinkwatervoorziening in het geding is. En zo zijn er talloze voorbeelden te noemen, waarin het drinkwaterbelang nauwkeurig moet worden afgewogen door een overheidsinstantie.

In de bestuurlijke afweging moet een groot belang worden toegekend aan het drinkwaterbelang (de duurzame veiligstelling), vergelijkbaar met het belang om overstromingen te voorkomen en natuurgebieden te beschermen.

Paraplu en vangnet

De zorgplicht is ook belangrijk voor activiteiten of initiatieven waarvoor géén specifieke regels of vergunningsvoorschriften zijn geformuleerd vanuit het oogpunt van de drinkwatervoorziening. Zo werkt de zorgplicht als paraplu door bij nieuwe beleidsplannen vooraf te garanderen dat risico's worden voorkomen. En doordat overheden ook achteraf kunnen ingrijpen bij situaties, waarvoor expliciete regels ontbreken, maar die wel een risico vormen voor de veiligstelling van de drinkwatervoorziening, fungeert de zorgplicht ook als vangnet.

Informatieblad RIVM

De Omgevingswet en de Drinkwaterwet bieden voor drinkwaterbedrijven en overheden instrumenten om de openbare drinkwatervoorziening duurzaam veilig te stellen. Maar hoe pas je deze verantwoordelijkheid in de praktijk toe?

De invoering van de Omgevingswet maakt meer inzicht in hoe de zorgplicht kan worden toegepast extra relevant. Om de beleidsmakers te helpen bij deze – voor sommigen – nieuwe taak heeft het RIVM in opdracht van het ministerie van IenW en Vewin een algemeen informatieblad over de zorgplicht samengesteld, bedoeld voor beleidsmakers bij het Rijk, de provincies, gemeenten en waterbeheerders zoals waterschappen.

Praktische handvatten

Dit RIVM-informatieblad ‘Zorgplicht drinkwater – wat betekent dat voor u?’ bevat voorbeelden, handvatten en handelingsopties om invulling te geven aan de zorg-

plicht drinkwater. De zorgplicht drinkwater geldt zowel voor de bescherming van drinkwater als voor de infrastructuur.

Daarnaast heeft Vewin een handboek opgesteld, dat zich vooral richt op de uitwerking van de zorgplicht in het kader van de Omgevingswet. Dit ‘Handboek Omgevingswet voor een duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening’ bevat praktische tips voor het invullen van de zorgplicht, alsmede enkele checklists.

Zorgplicht in de Drinkwaterwet

Drinkwaterbedrijven hebben op grond van artikel 3 van de Drinkwaterwet de zorg voor een voldoende en duurzame uitvoering van de openbare drinkwatervoorziening binnen hun distributiegebied. De levering van drinkwater is een publieke taak op grond van de wet.

Overheden dragen op grond van de Drinkwaterwet (art. 2), de Kaderrichtlijn Water (art. 7 en 11) en de Omgevingswet (art. 2.1) de zorg voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening.

Bedreigingen van schone drinkwaterbronnen

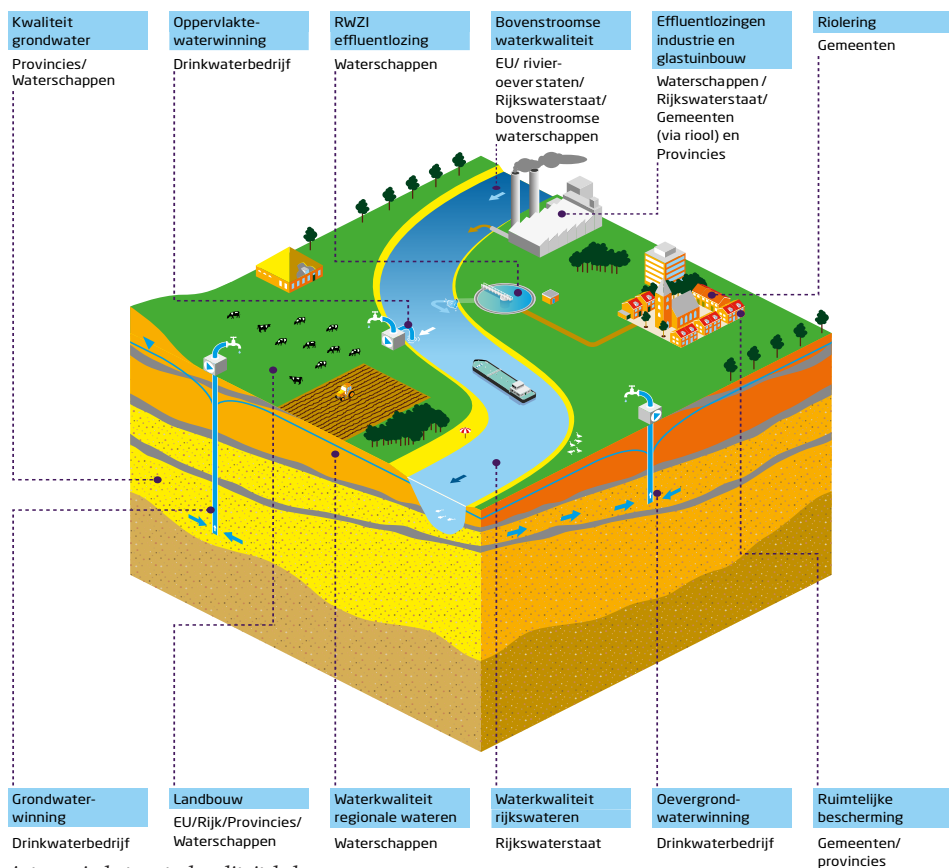
De vraag dringt zich op: ‘Veiligstellen tegen wat? Wie of wat bedreigt ons? Schoon drinkwater uit de kraan is in Nederland een groot goed en ons drinkwater behoort immers tot het beste van de wereld?’ Toch worden de drinkwaterbronnen bedreigd. Bijvoorbeeld door gewasbeschermingsmiddelen, opkomende stoffen zoals geneesmiddelen, mest, bodemverontreinigingen, mijnbouw en geothermie. Maar ook (ondergrondse) infrastructuur voor de drinkwatervoorziening staat steeds vaker onder druk, omdat er in de ondergrond veel meer activiteit is dan vroeger. Denk aan alle kabelnetwerken, buizen, tunnels en ondiepe warmte-koude-systemen.

Instrumenten en handvatten voor drinkwaterbescherming

De overheid heeft verschillende instrumenten en handvatten om de drinkwaterbronnen en infrastructuur te beschermen.

* Zorgplicht overheden en Kaderrichtlijn Water

Artikel 7 van de Kaderrichtlijn Water stelt dat overheden de drinkwaterbronnen be-

schermen met de bedoeling achteruitgang van de kwaliteit daarvan te voorkomen. Met als uiteindelijk doel: het niveau van zuivering dat voor de productie van drinkwater nodig is, te verlagen. Deze Europese regelgeving is in ons land geïmplementeerd in de Waterwet, het BKMW (Besluit Kwaliteitseisen en Monitoring Water) en het Protocol Monitoring en Toetsing Drinkwaterbronnen KRW en ook in de Omgevingswet (Bijlage V bij artikel 2.17).

* *Samenwerken aan drinkwater*

Verschillende overheden zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van de bronnen voor de drinkwatervoorziening. Zo gaan de provincies en deels ook de waterschappen over het (ondiepe) grondwater en zijn Rijkswaterstaat en de waterschappen verantwoordelijk voor het oppervlaktewater. Het Rijk heeft hierbij een systeemverantwoordelijkheid en houdt het overzicht. Het Rijk weegt ook nationale belangen af en speelt een grote rol in het ruimtelijke beleid voor de ondergrond. Denk bijvoorbeeld aan de Structuurvisie Ondergrond.

De gemeenten zijn medeverantwoordelijk voor de (ruimtelijke) bescherming van de drinkwatervoorziening (onder andere drinkwaterinfrastructuur) en een schone bodem. Ook de drinkwaterbedrijven spannen zich in voor bescherming van hun bronnen, bijvoorbeeld via projecten en pilots met overheden en stakeholders zoals de agrarische sector. Ze hebben bovendien veel kennis over de inpassing van de drinkwatervoorziening in boven- en ondergrond en de combinatie met andere functies. Samenwerking en ketenaanpak zijn essentieel bij de bescherming van de bronnen en infrastructuur. Om mogelijke bedreigingen en oplossingen tijdig te signaleren is het van belang drinkwaterbedrijven vroegtijdig in processen van onder andere planvorming of vergunningverlening te betrekken.

* *Drinkwaterbelang in omgevingsvisies en -plannen, programma's en verordeningen*

De drinkwaterbedrijven garanderen uitstekende kwaliteit van het drinkwater, maar hier zijn steeds meer zuiveringsinspanningen voor nodig vanwege bedreigingen van onze bronnen – het grond- en oppervlaktewater – en de infrastructuur. De openbare drinkwatervoorziening is een publieke nutsfunctie, die nauw samenhangt met de volksgezondheid en goed moet zijn ingebed in onze maatschappij en de ruimtelijke inrichting.

Ontwikkelingen zoals klimaatverandering, een toenemende druk op de boven- en ondergrondse ruimte en mogelijk een toenemende vraag naar drinkwater hebben effect op de drinkwatervoorziening. Om de goede drinkwaterkwaliteit ook in de toekomst te kunnen blijven garanderen, is bescherming van de drinkwaterinfrastructuur en de bronnen essentieel. Dit heeft consequenties voor de (ruimtelijke) inrichting van de leefomgeving. Bij het opstellen van omgevingsvisies en -plannen, programma's of verordeningen is het van belang de opgaven en mogelijke maatregelen in beeld te hebben en op te nemen.

* *Gebiedsdossiers*

In gebiedsdossiers brengen provincies of Rijkswaterstaat samen met belanghebbenden de problemen en risico's voor drinkwa-

terwinningen in beeld. Gebiedsdossiers vormen een belangrijk instrument om de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water voor drinkwaterbronnen in te vullen. Ze vormen de basis om concrete afspraken te maken over maatregelen in een uitvoeringsprogramma, dat bestuurlijk bekrachtigd wordt.

Provincies zijn de trekkers van de gebiedsdossiers voor grondwater, Rijkswaterstaat is dat voor oppervlaktewater. Het is van belang dat decentrale overheden die betrokken zijn bij een winning, aangesloten zijn bij de nieuwe opstelronde van gebiedsdossiers. De concept-gebiedsdossiers zijn zoveel mogelijk half 2018 gereed om aan te sluiten bij de Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater en het traject van de Stroomgebiedbeheerplannen.

Samenvattend

Alle overheden die zich bezighouden met beleid voor ruimtelijke ordening, water of milieu moeten de duurzame bescherming van de openbare drinkwatervoorziening als groot openbaar belang meenemen in hun besluitvorming. Bij het toestaan van activiteiten is een gedegen motivatie en afweging van belangen essentieel. Daarbij is het goed te realiseren dat vervuiling van het oppervlaktewater grote gevolgen kan hebben voor de bedrijfsvoering van een drinkwaterbedrijf. Zo kan het noodzakelijk zijn het desbetreffende innamepunt stil te leggen en drinkwater uit andere delen van het land via het bestaande leidingstelsel naar het getroffen gebied te sluisen. Om nog maar te zwijgen van de risico's voor de volksgezondheid. Uiteindelijk geeft de zorgplicht uit de Drinkwaterwet aan dat overheden en drinkwaterbedrijven de openbare drinkwatervoorziening duurzaam moeten beschermen zodat dit publieke goed nog generaties lang meekan.

Beleidsvoorbereiding

Duurzame veiligstelling van de drinkwatervoorziening maakt expliciet deel uit van de uitgangspunten van het omgevingsbeleid. De preventieladder uit de Beleidsnota Drinkwater biedt een kader om beleidsuitgangspunten te vertalen naar concreet beleid.

Preventieladder:

- 1. Preventie
- 2. Aanpak aan de bron
- 3. Beheersen interceptie
- 4. Extra zuivering

Instrumenten:

- Provinciale verordening
- Water(beheer)plan
- Bestemmingsplan
- Gebiedsdossier drinkwaterwinning
- Rioleringsplan
- Saneringsplan

Lees het informatieblad 'Zorgplicht Drinkwater, wat betekent dit voor u?' via bit.ly/zorgplichtdrinkwater.

Omgevingswet in de praktijk

Minister van IenW ontvangt Handboek Omgevingswet

Op 13 december jl. ontving minister Cora van Nieuwenhuizen (Infrastructuur en Waterstaat) het 'Handboek Omgevingswet voor een duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening', uit handen van Vewin-bestuurder Riksta Zwart. Vewin heeft dit handboek opgesteld om drinkwaterbedrijven en overheden te ondersteunen bij het in de praktijk omgaan met de Omgevingswet.

De Omgevingswet treedt naar verwachting begin 2021 in werking, inclusief de bijbehorende uitvoeringsregelingen. Uiteraard leven er de nodige vragen over de gevolgen van de nieuwe regelgeving. Wat gaat dit nieuwe stelsel betekenen voor de veiligstelling van de drinkwatervoorziening? Wat verandert er, welke instrumenten zijn beschikbaar en welk bestuursorgaan gaat over welk onderwerp?

In het Handboek Omgevingswet staat het veiligstellen van de openbare drinkwatervoorziening centraal. Het is gericht op samenwerken aan de bescherming van de bronnen voor de drinkwatervoorziening – te weten: grond- en oppervlaktewater – en van de

drinkwater-infrastructuur. Zwart: 'Het handboek is een belangrijk document dat door alle partijen goed gebruikt kan worden. De uitgangspunten van de Omgevingswet, zoals decentralisatie, maken duidelijk dat samenwerken aan de bescherming van schone bronnen en infrastructuur nóg belangrijker wordt.'

Wettelijke zorgplicht

Drinkwaterbedrijven zorgen voor de openbare drinkwatervoorziening in hun distributiegebied. De levering van drinkwater is een publieke taak op grond van de wet. Overheden dragen op basis van de Drinkwaterwet, de Kaderrichtlijn Water en de Omgevingswet

‘SAMENWERKEN AAN DE BESCHERMING VAN SCHONE BRONNEN EN INFRASTRUCTUUR WORDT NOG BELANGRIJKER’

Minister Cora van Nieuwenhuizen ontvangt het 'Handboek Omgevingswet', uit handen van Vewin-bestuurder Riksta Zwart.

zorg voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening. Waterbedrijven, provincies en andere waterbeherende overheden moeten dus samen bekijken of er voldoende grond- en oppervlaktewater van goede kwaliteit beschikbaar is. Samen met gemeenten moet gecontroleerd worden of de infrastructuur van de drinkwatertransportleidingen goed wordt beschermd.

Meer samenwerking

De komst van de Omgevingswet vraagt van de drinkwaterbedrijven meer samenwerking met overheden. En medewerkers van de overheid moeten zich ervan bewust zijn dat het veiligstellen van de openbare drinkwatervoorziening een overheidstaak is. Instrumenten van de Omgevingswet – zoals omgevingsplannen, visies en verordeningen – kunnen daarbij helpen. Het Vewin-handboek biedt voor waterbedrijven en overheden een gemeenschappelijk kader van waaruit gewerkt kan worden. Het bevat onder meer een checklist met onderwerpen die in de gesprekken aan de orde zouden kunnen komen voor het realiseren van een duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening.

Vier basiseisen duurzame veiligstelling

Voor het duurzaam veiligstellen van de openbare drinkwatervoorziening is aandacht voor vier onderwerpen noodzakelijk:

- voldoende oppervlaktewater van goede kwaliteit
- voldoende grondwater van goede kwaliteit
- bescherming van de infrastructuur
- de relatie drinkwater – natuur.

Activiteiten en bescherming drinkwatervoorziening

Steeds meer partijen hebben belangen in de publieke leefomgeving en willen hier activiteiten ontwikkelen. Dit kan de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening in gevaar brengen, omdat grondwater en oppervlaktewater, bronnen voor het maken van drinkwater, kunnen worden bedreigd. Hier ligt een opgave voor drinkwaterbedrijven en overheden om samen te bekijken hoe de openbare drinkwatervoorziening duurzaam kan worden veiliggesteld en samen te werken aan de bescherming van de bronnen en infrastructuur.

Bij de uitoefening van bevoegdheden en toepassing van wettelijke voorschriften door bestuursorganen geldt de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening als een 'dwingende reden van groot openbaar belang'. De Omgevingswet kent veel instrumenten die zeker ook voor de drinkwatervoorziening een rol (kunnen) spelen. Bijvoorbeeld omgevingsvisies, de provinciale omgevingsverordening, het gemeentelijke omgevingsplan, de programma's en gebiedsdossiers. Van belang is steeds dat het drinkwaterbelang hierin goed wordt geborgd.

Betrokkenheid

Volgens Vewin helpt het als drinkwaterbedrijven vroegtijdig worden betrokken bij grote projecten of aanvragen van vergunningen of het opstellen van maatwerkvoorschriften. De overheid kan in dat soort processen wijzen op de veiligstelling van de duurzame openbare drinkwatervoorziening, daarnaar handelen en de drinkwaterbedrijven hierbij actief betrekken. Het helpt ook als overheden een drinkwaterparagraaf in hun omgevingsvisie, -verordening, -plan en -programma zouden opnemen, waarin zij omschrijven hoe zij de genoemde zorgplicht invullen.

Doelstellingen van het nieuwe stelsel.

1

Voldoende oppervlaktewater van goede kwaliteit

Beschermingsbeleid bronnen; milieubelastende en lozingsactiviteiten

Uit te werken in Omgevingsvisie, Programma, Verordening, Omgevingsplan:

- hoe worden de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water voor het bereiken van een goede toestand van het water ten behoeve van de drinkwaterproductie gehaald, met welke maatregelen?
- waar ligt oppervlaktewater met een drinkwaterfunctie; hoe krijgt de bescherming van oppervlaktewater ten behoeve van de drinkwatervoorziening vorm?
- welke stoffen worden in welke hoeveelheden met welke eigenschappen geloosd bij milieubelastende activiteiten of lozingsactiviteiten en welke drinkwaterbedrijven benedenstrooms moeten hierover geïnformeerd worden?
- welke procedure geldt bij lozingen, wie doet metingen en wie moet instemmen of alle lozingen onder de vergunningplicht vallen?
- welke maatwerk- en instructieregels gelden in welke gebieden ter bescherming van de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening?
- welke eventuele omgevingswaarde voor opkomende stoffen, zoals medicijnen, is opgenomen?

2

Voldoende grondwater van goede kwaliteit

Beschermingsbeleid bronnen; grondwaterbescherming en beheer historische verontreiniging

Uit te werken in Omgevingsvisie, Programma, Verordening, Omgevingsplan:

- hoe worden de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water voor het bereiken van een goede toestand van het water ten behoeve van de drinkwaterproductie gehaald, met welke maatregelen?
- waar zijn waterwingebieden en grondwaterbeschermingsgebieden, boringvrije zones en gebieden met strategische en nationale grondwatervoorraden gesitueerd?
- welk beschermingsbeleid/welke regels gelden binnen deze gebieden voor milieubelastende en lozingsactiviteiten, en welke beperkingen en uitsluitingen zijn er voor de drinkwaterwinning met name als het gaat om mijnbouw en warmte- en koudeopslag (WKO)?
- wat is de rol van provincie, gemeente en waterschap voor wat betreft grondwaterbescherming?
- waar is bodemverontreiniging een probleem en waar zijn nog maatregelen nodig om drinkwater te beschermen?
- wordt het diepe en ondiepe grondwater gemonitord voor activiteiten die consequenties hebben voor de bodem en het grondwater, zoals mijnbouw en geothermie en landbouwactiviteiten en hoe gebeurt dit?
- welke eventuele omgevingswaarde is opgenomen voor grondwater dat wordt gebruikt voor de bereiding van drinkwater?

3

Bescherming infrastructuur

Ruimtelijke ordening

Uit te werken in Omgevingsvisie, Verordening, Omgevingsplan:

- wat is de relatie tussen bovengrondse ontwikkelingen en ondergrondse infrastructuur?
- waar zijn ruimtelijke belemmeringen in verband met de ondergrondse infrastructuur voor de drinkwatervoorziening?

4

Relatie drinkwater – natuur

Natuurbeleid

Uit te werken in Omgevingsvisie, Beheerplan/Verordening:

- beschrijf de relatie drinkwater – natuurbeheer en stimuleer functiecombinatie door inzet op robuuste gebieden.

‘HET VEILIGSTELLEN VAN DE OPENBARE
DRINKWATERVOORZIENING STAAT CENTRAAL’

Het Waterpaspoort van...

Naam: Jaco Geurts

Leeftijd: 47

Functie: CDA Tweede Kamerlid

Aantal glazen kraanwater per dag:

‘Op mijn bureau staat een waterfles van 1,5 liter, zo’n 7 glazen, die ik aan het eind van de dag leeg wil hebben. Daarnaast nog thee en soms vruchtensap.’

Op het gebied van water ben ik trots op:

‘Al die mensen die zich inspinnen om te zorgen dat we droge voeten houden en voldoende zoet water hebben. We zien daarnaast dat de kwaliteit van ons grondwater beter wordt, onder andere doordat de landbouw en industrie daar veel in hebben geïnvesteerd.’

Ik heb iets met water omdat:

‘Eigenlijk is de liefde voor water – en voor politiek – mij met de paplepel ingegoten: mijn vader was in het verleden watergraaf. En ook als gemeenteraadslid op de Veluwe kwam ik regelmatig met milieu, landbouw en water in aanraking.’

Mijn speerpunt voor het waterbeleid is:

‘We zijn een klein land van 17 miljoen mensen, dat groot is geworden door samenwerking in onze gezamenlijke strijd tegen het water. De klimaatverandering zal ons land voor uitdagingen stellen. Voldoende zoet water is één van de grootste strategische uitdagingen van deze eeuw. Het CDA accepteert verzilting van belangrijke landbouwgebieden niet. In een waterrijk land als Nederland moet het mogelijk zijn om voldoende zoet water beschikbaar te houden voor de voedselproductie. Nederland van voldoende drinkwater te voorzien moet continu de aandacht hebben. Een vervuiling in een rivier in onze buurlanden of in ons land kan grote gevolgen hebben voor de beschikbaarheid van ons drinkwater.’

Als ik aan water denk, dan...

‘Denk ik aan mijn provincie Gelderland, de provincie waar het meeste water doorheen stroomt!’

Achterspiegel

Bestuursakkoord Waterkwaliteit

Verbetering van waterkwaliteit verdient een extra impuls; de Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater moet een goed vervolg krijgen. Integrale en effectieve waterkwaliteitsverbetering vraagt om harde afspraken over inzet, financiering, monitoring en toezicht & handhaving tussen alle betrokken partijen, waaronder de drinkwaterbedrijven.

Vewin wil onder andere afspraken over:

- verbetering van en meer transparantie bij vergunningverlening voor industriële lozingen
- uitwerking van de ketenaanpak medicijnresten uit water
- terugdringing van normoverschrijdingen van gewasbeschermingsmiddelen

Minister Van Nieuwenhuizen streeft naar een Bestuursakkoord Waterkwaliteit met een integrale aanpak van waterkwaliteitsproblemen. De vorm mag 'licht' zijn, maar met 'harde' handtekeningen van betrokken partijen. Vewin deelt dit standpunt: het gaat om inhoud en concrete afspraken, vorm is geen doel op zich.

